

Briselē, 15.7.2019.
COM(2019) 339 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

2018. gada ziņojums par konkurences politiku

{SWD(2019) 297 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

2018. gada ziņojums par konkurences politiku

1. Konkurencei atvērta iekšējā tirgus veicināšana gan Eiropas uzņēmumu, gan patērētāju labā

2018. gadā tika atzīmēta 60. gadadiena, kopš stājās spēkā tagadējās Eiropas Savienības pamatā esošais Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgums. Šodien Eiropas Savienība, kurā darbojas 24,5 miljoni mazo, vidējo un lielo uzņēmumu, kuri konkurē par 500 miljoniem Savienības patērētāju, turpina nodrošināt dinamisku iekšējo tirgu, kas veicina ES tautsaimniecības konkurētspēju un Eiropas ekonomikas ilgtspējīgu attīstību, pamatojoties uz konkurencei atvērtas sociālās tirgus ekonomikas vērtībām.

Jau kopš pirmsākumiem ES ir bijuši spēkā Līguma noteikumi¹, kas pilnvaro Komisiju aizsargāt godīgu, neizkropļotu konkurenci iekšējā tirgū. ES konkurences noteikumi uzņēmumiem paredz skaidru tiesisko regulējumu darījumdarbībai iekšējā tirgū, dodot iespēju visu lielumu uzņēmumiem konkurēt godīgi. Šis tiesiskais regulējums pēdējās sešās desmitgadēs ir attīstījies, tomēr tas joprojām stingri atbilst tiesiskuma principam, ko cieši uzrauga Eiropas tiesas. Komisija savā ikdienējā izpildes panākšanas praksē stingri piemēro nediskriminācijas, procesuālā taisnīguma, pārredzamības, paredzamības, tiesību uz uzklauššanu un konfidencialitātes aizsardzības principus. Pateicoties ES sistēmas paredzamībai un uzticamībai, Komisija ir kļuvusi par vienu no vadošajām un ietekmīgākajām konkurences iestādēm pasaulē.

Lai vairotu savu izpildes panākšanas darbību ietekmi, Komisija cieši sadarbojas ar dalībvalstu valsts konkurences iestādēm un tiesām un, lai veicinātu patiesi vienlīdzīgus konkurences apstākļus globālā mērogā un tiesiskuma ievērošanu, aktīvi sadarbojas arī ar konkurences aģentūrām visā pasaulē gan divpusējā līmenī, gan vairākos starptautiskajos forumos, piemēram, ESAO, Starptautiskajā konkurences tīklā un *UNCTAD*.

Komisija 2018. gada 7. jūnijā 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) ietvaros pieņēma priekšlikumu par Vienotā tirgus programmu². Tajā ietilpst jaunā Konkurences programma ar indikatīvo budžetu 140 miljonu EUR apmērā visam programmas periodam. Kad abi likumdevēji būs pieņēmuši šo programmu, tā palīdzēs Komisijai risināt ES konkurences politikas jaunās problēmas, kas saistītas ar lielo datu izmantošanu, algoritmiem un straujajām norisēm vidē, kurā arvien lielāka nozīme ir digitalizācijai, kā arī nostiprināt sadarbības tīklus starp dalībvalstu iestādēm un Komisiju, lai atbalstītu godīgu konkurenci vienotajā tirgū.

¹ Līguma par Eiropas Savienības darbību 3. panta 1. punkta b) apakšpunkts. Galvenie konkurences noteikumi ir ietverti Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) trešās daļas VII sadaļas 1. nodaļas 101.–109. pantā un ES Apvienošanās regulā (Regula (EK) Nr. 139/2004).

² Sk. priekšlikumu par Eiropas Parlamenta un Padomes regulu, ar ko izveido Vienotā tirgus, uzņēmumu, tostarp mazo un vidējo uzņēmumu, konkurētspējas un Eiropas statistikas programmu un atceļ Regulu (ES) Nr. 99/2013, Regulu (ES) Nr. 1287/2013, Regulu (ES) Nr. 254/2014, Regulu (ES) Nr. 258/2014, Regulu (ES) Nr. 652/2014 un Regulu (ES) 2017/826, COM(2018)441 *final* – 2018/0231 (COD).
https://ec.europa.eu/commission/publications/single-market-programme-legal-texts-and-factsheets_lv,
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4049_lv.htm.

2018. gadā Komisijas īstenotie konkurences politikas pasākumi tika vērsti uz tirgiem, kas ir svarīgi gan ES iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem, piemēram, telekomunikāciju un digitālajām nozarēm, finanšu pakalpojumiem, enerģētiku un vidi, lauksaimniecību un pārtiku, transportu un ražošanu. Šajā ziņojumā ir sniegts neizsmeļošs kopsavilkums par Komisijas veiktajām darbībām konkurences politikas jomā 2018. gadā. Plašāka un sīkāka informācija ir pieejama pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā un Konkurences ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē³.

2. Konkurences noteikumu izpildes efektivitātes uzlabošana

Komisija pastāvīgi tiecas racionalizēt konkurences lietu procedūras un izvērtēt savu iepriekšējo lēmumu ekonomiskās sekas, lai uzlabotu savu izpildes panākšanas darbību savlaicīgumu, efektivitāti un lietderīgumu atbilstoši ES konkurences noteikumiem.

2018. gada decembrī Komisija publicēja atjauninātas pamatnostādnes uzņēmumiem par komercnoslēpumiem un citu konfidencialu informāciju⁴ pretmonopola procedūrās, kā arī pamatnostādnes un veidnes par tā dēvēto “konfidencialitātes loku”⁵ izmantošanu saistībā ar piekļuvi lietas materiāliem. Uzņēmumu piekļuve Komisijas lietas materiālos ietvertajai informācijai ir būtisks procesuālais posms pretmonopola lietās. Abas minētās jaunās pamatnostādnes iekļaujas Komisijas pastāvīgajos centienos uzlabot konkurences procedūru savlaicīgumu un efektivitāti, vienlaikus garantējot pienācīgu procesa norisi un uzņēmumu tiesības uz aizstāvību. Tās papildina Komisijas agrāk pieņemtās pamatnostādnes par paraugpraksi attiecībā uz datu telpām⁶, pamatnostādnes par konfidencialitātes pieprasījumiem tās lēmumu publisko versiju sagatavošanas procesā⁷, kā arī ieteikumus par dokumentu elektronisku iesniegšanu⁸.

Ievērojot sevi pierādījušo sistēmu, kas dod iespēju atalgot sadarbojušos uzņēmumus, par kuriem notikusi izmeklēšana kartelu jomā, un tās pirmo izmantošanu ar karteliem nesaistītā lietā 2016. gadā⁹, Komisija 2018. gadā pabeidza vairākas ar karteliem nesaistītas pretmonopola lietas, balstoties uz izmeklēšanā esošo uzņēmumu sadarbošanos¹⁰. Sadarbošanās ļauj Komisijai palielināt tās lēmumu nozīmīgumu un ietekmi, paātrinot izmeklēšanu, savukārt uzņēmumi var saņemt ievērojamus naudas sodu samazinājumus atkarībā no to sadarbošanās veida un laika. 2018. gada decembrī Komisija publicēja neoficiālas nostādnes par to, kā uzņēmumi var sadarboties pretmonopola izmeklēšanā apmaiņā pret mazākiem naudas sodiem¹¹.

³ Sk. http://ec.europa.eu/competition/index_en.html.

⁴ Sk. http://ec.europa.eu/competition/antitrust/business_secrets_en.pdf.

⁵ Konfidencialitātes loks ir savstarpēji saskaņota informācijas izpaušanas procedūra, kurā piekļuvi Komisijas lietas materiālos ietvertajai informācijai nodrošina ierobežotam indivīdu lokam. Sk. http://ec.europa.eu/competition/antitrust/conf_rings.pdf.

⁶ Sk. http://ec.europa.eu/competition/mergers/legislation/disclosure_information_data_rooms_en.pdf.

⁷ http://ec.europa.eu/competition/antitrust/guidance_on_preparation_of_public_versions_antitrust_04062015.pdf.

⁸ Sk. http://ec.europa.eu/competition/contacts/electronic_documents_en.pdf.

⁹ Lieta AT.39759 – ARA īstenotā tirgus piekļuves ierobežošana, Komisijas 2016. gada 20. septembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=1_39759.

¹⁰ Komisijas 2018. gada 24. jūlija lēmumi lietās AT.40181 – Philips, AT.40182 – Pioneer, AT.40465 – Asus un AT.40469 – Denon & Marantz un Komisijas 2018. gada 17. decembra lēmums lietā AT.40428 – Guess. Sīkāk sk. šā ziņojuma 3. nodaļā.

¹¹ Faktu lapa, kurā aprakstīti sadarbošanās pamatprincipi, tika publicēta, kad tika pieņemts aizlieguma lēmums lietā AT.40428 – Guess, sk. http://ec.europa.eu/competition/publications/data/factsheet_guess.pdf.

Eiropas Parlaments un Padome pieņem Komisijas priekšlikumu par dalībvalstu konkurences iestāžu efektivitātes palielināšanu

Eiropas Parlaments un Padome 2018. gada 11. decembrī pieņēma tā dēvēto “EKT+ direktīvu”¹², ar ko dalībvalstu konkurences iestādēm tiek radīti apstākļi, kas ļauj efektīvāk izpildīt ES konkurences noteikumus pretmonopola jomā. Direktīvas pamatā ir Komisijas 2017. gada marta priekšlikums¹³, kas sagatavots pēc sabiedriskās apspriešanas, kura notika no 2015. gada novembra līdz 2016. gada februārim.

EKT+ direktīva nodrošinās, ka, piemērojot ES pretmonopola tiesību normas, valsts konkurences iestāžu rīcībā ir efektīvi izpildes rīki un resursi, kas ir nepieciešami, lai atklātu un sodītu uzņēmumus, kuri pārkāpj ES konkurences noteikumus. Tā arī nodrošinās minētajām iestādēm iespēju pieņemt lēmumus pilnīgi neatkarīgi, pamatojoties uz faktiem un tiesību normām. Jaunie noteikumi palīdz izveidot patiesu vienoto tirgu un tādējādi arī sasniegt vispārējo mērķi panākt konkurencei atvērtus tirgus, radīt darbvietas un sekmēt izaugsmi.

EKT+ direktīva jātransponē līdz 2021. gada 4. februārim. Komisija uzraudzīs transponēšanas procesu un palīdzēs dalībvalstīm transponēt minēto direktīvu valsts tiesību aktos divu gadu īstenošanas periodā, ko skaita no direktīvas publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī*.

Valsts atbalsta noteikumu modernizācijas sniegto ieguvumu izmantošana

Kopš 2012. gada maija Komisija ir īstenojusi vērienīgu reformu paketi nolūkā modernizēt ES politiku valsts atbalsta jomā. Šī saskaņotā reformu pakete ļauj dalībvalstīm ātrāk īstenot valsts atbalsta pasākumus, kas veicina ieguldījumus, ekonomikas izaugsmi un darbvietu radīšanu. Paketes ietvaros 2014. gadā tika ieviesti jauni noteikumi, kuru vidū jo īpaši jāizceļ Vispārējā grupu atbrīvojuma regula (“VGAR”)¹⁴, kurā pēc tam 2017. gadā izdarīti grozījumi. Ar minētajiem noteikumiem tika samazināts administratīvais slogs attiecībā uz konkurenci mazāk kropļojošiem atbalsta pasākumiem, par kuriem dalībvalstīm vairs nav jāpaziņo Komisijai. Savukārt pasākumus, kas var būtiski kaitēt konkurencei vai sadrumstalot vienoto tirgu, joprojām izskata rūpīgi. Attiecībā uz daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam Komisija ierosināja vienkāršot līdzieguldījumus (kuros apvienots ES finansējums un dalībvalstu ieguldījumi), paplašinot ES pilnvarojamo regulu valsts atbalsta jomā, kas ir juridiskais pamats Vispārējās grupu atbrīvojuma regulas pieņemšanai.

2018. gada valsts atbalsta progresa ziņojums¹⁵ atspoguļo ieguvumus no valsts atbalsta modernizācijas paketes. Kopš 2015. gada vairāk nekā 96 % jauno atbalsta pasākumu ietilpst VGAR darbības jomā, tādējādi ļaujot dalībvalstīm tos īstenot ātrāk, un valsts atbalsta kontrolē vairāk tiek ievērots princips nopietni skatīt lielās lietas un nešķiest enerģiju sīkumiem. To izdevumu īpatsvara palielināšanās, uz kuriem attiecas VGAR, nozīmē arī to, ka Komisijas reģistrētos valsts atbalsta pasākumus dalībvalstis ir īstenojušas kopumā daudz ātrāk nekā

¹² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/1 (2018. gada 11. decembris) par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu, OV L 11, 14.1.2019., 3.–33. lpp.

¹³ Priekšlikums par Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvu par apstākļu nodrošināšanu nolūkā dot dalībvalstu konkurences iestādēm iespēju efektīvāk izpildīt konkurences noteikumus un par iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanu, pieejams vietnē <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017PC0142&from=EN>.

¹⁴ Sk. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html.

¹⁵ Sk. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html.

kādreiz, proti, salīdzinot ar 2013. gadu, vidējais valsts atbalsta pasākumu īstenošanas ilgums ir samazinājies par 15 %¹⁶.

Kā liecina dalībvalstu iesniegtie gada ziņojumi, arī pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (PVTN) jomā vairāk nekā 90 % atbalsta pasākumu ir atbrīvoti saskaņā PVTN grupu atbrīvojuma lēmumu.

Jo lielāka ir valsts atbalsta izlietojuma pārredzamība, jo lielāka iespēja, ka izpilde būs efektīvāka. Tālab Komisijas dienesti sekmē valsts atbalsta modernizācijas paketes pārredzamības noteikumu izpildi, sadarbībā ar dalībvalstīm izstrādājot Atbalsta pārredzamības moduli¹⁷ – informātikas rīku, kas izmantojams, lai iesniegtu un publicētu datus par valsts atbalsta piešķirumiem, kas pārsniedz 500 000 EUR. 2018. gada beigās Atbalsta pārredzamības moduļim bija pievienojušās 25 dalībvalstis. Līdz šim 25 dalībvalstis un Islande ir publicējušas datus par vairāk nekā 43 000 atbalsta piešķirumu.

Komisija 2018. gadā atbilstoši savām Labāka regulējuma pamatnostādņēm sāka izvērtēt valsts atbalsta noteikumus, kas pieņemti Valsts atbalsta modernizācijas paketes ietvaros, kā arī pamatnostādnes par dzelzceļiem un paziņojumu par īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu. Izvērtējumu veic kā “atbilstības pārbaudi”¹⁸, lai pārlicinātos, vai noteikumi faktiski ir darbojušies tā, kā iecerēts, un vai tie atbilst paredzētajam mērķim. Šie izvērtējumi kalpos par pamatu Komisijas turpmākajiem lēmumiem par to, vai minētos noteikumus pagarināt vai atjaunināt.

Cīņa pret karteļiem turpinās

Komisija nesen izveidoja anonīmas trauksmes celšanas rīku¹⁹, ar kura starpniecību indivīdi, kam zināma iekšēja informācija par karteļu darbību vai citiem pretmonopola noteikumu pārkāpumiem, izmantojot šifrētu ziņojumapmaiņas sistēmu, var ērtāk informēt Komisiju par konkurencei kaitējošu rīcību, palikdami anonīmi.

Arī 2018. gadā Komisijas pozitīvie rezultāti cīņā pret stingro ierobežojumu karteļiem, apliecināja to, cik efektīva ir izlīguma procedūra, kas tika izmantota 75 % no visiem 2018. gadā pieņemtajiem lēmumiem. Izlīguma procedūra palīdz ātrāk atklāt slepenus karteļus, tādējādi atbrīvojot vērtīgus resursus, ko var izmantot citas izmeklēšanas veikšanai. Izlīguma procedūrā uzņēmumi, kas piedalījušies kartelī, atzīst savu dalību pārkāpumā un atbildību par to. Izlīgums ļauj Komisijai piemērot vienkāršotu procedūru un samazināt izmeklēšanas ilgumu un izmaksas, savukārt uzņēmumu ieguvums ir ātrāka lēmumu pieņemšana un naudas sodu samazinājums par 10 %.

¹⁶ Plašāku un sīkāku informāciju sk. šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta I daļā.

¹⁷ Sk. <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public/search/chooseLanguage>.

¹⁸ Pašreizējā atbilstības pārbaude attiecas uz: Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu (VGAR); *De minimis* regulu; Reģionālā atbalsta pamatnostādnes; Pētniecības, izstrādes un inovācijas (PII) nostādņēm; Paziņojumu par valsts atbalstu svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (IPCEI paziņojumu); riska finansējuma, lidostu un aviācijas pamatnostādņēm; Pamatnostādņēm par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai (EEAG); Glābšanas un pārstrukturēšanas pamatnostādņēm; Dzelzceļa vadlīnijām; Paziņojumu par īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšanu (pēdējie divi no minētajiem dokumentiem nebija iekļauti 2012. gada Valsts atbalsta modernizācijas paketē). Sk. https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/ares-2018-6623981_lv.

¹⁹ Sk. <http://ec.europa.eu/competition/cartels/whistleblower/index.html>.

2018. gada 21. februārī Komisija trīs dažādās lietās, kas attiecās uz automobiļu pārvadāšanu ar jūras transportu un automobiļu detaļu piegādi, par dalību kartēlos piemēroja naudas sodus par kopējo summu 546 miljoni EUR²⁰.

Komisijas lēmumi par automobiļu pārvadātājiem pa jūru un autobūves ražojumu piegādātājiem: cīņa pret noziedzīgiem kartēliem, kas kaitē Eiropas patērētājiem un nozarēm

Trīs atsevišķos lēmumos Komisija piemēroja naudas sodus automobiļu pārvadātājiem pa jūru 395 miljonu EUR apmērā, aizdedzes sveču piegādātājiem 76 miljonu EUR apmērā un bremžu sistēmu piegādātājiem 75 miljonu EUR apmērā par ES pretmonopola noteikumu pārkāpumiem. Visi uzņēmumi atzina iesaistīšanos kartelī un piekrita izlīgumam. Visas lietas aizsākās ar pieteikumiem atbilstoši Paziņojumam par iecietības programmu. Šajos kartēlos iesaistītie iecietības pieteikuma iesniedzēji tika atbrīvoti no naudas soda, jo tie informēja Komisiju par kartēlu pastāvēšanu.

Gandrīz sešus gadus, no 2006. gada oktobra līdz 2012. gada septembrim, pieci pārvadātāji (Čīles jūras pārvadātājs CSAV, Japānas pārvadātāji "K" Line, MOL un NYK un Norvēģijas/Zviedrijas pārvadātājs WWL-EUKOR) piedalījās kartelī, kas darbojās jaunu automobiļu, kravas automobiļu un citu lielu transportlīdzekļu tāljūras pārvadājumu tirgū dažādos maršrutos starp Eirāziju un citiem kontinentiem. Minētie pārvadātāji vienojās saglabāt līdzšinējo stāvokli tirgū un neiejaukties cits cita tradicionālajās darbībās konkrētos maršrutos vai ar konkrētiem klientiem, transportlīdzekļu ražotāju izsludinātajos iepirkumos piedāvājot mākslīgi paaugstinātas cenas vai vispār neiesniedzot piedāvājumus. Kartelis kaitēja automobiļu importētājiem, transportlīdzekļu ražotājiem (eksportētāja statusā) un galapatērētājiem Eiropas Ekonomikas zonā (EEZ). Izmeklēšanas ietvaros Komisija sadarbojās ar vairākām konkurences iestādēm visā pasaulē, tostarp Austrālijā, Kanādā, Japānā un ASV. MOL informēja Komisiju par šā kartēla pastāvēšanu un tādējādi saņēma pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda aptuveni 203 miljonu EUR apmērā.

Autobūves nozarē Komisija piemēroja sankcijas vēl divās kartēla lietās. Viena no tām attiecās uz aizdedzes svečēm (automobiļu elektriskajām ierīcēm), par kurām piegādātāji Bosch (Vācija) un NGK (Japāna) bija slepeni vienojušies ar Denso (Japāna). Kartelis pastāvēja no 2000. gada līdz 2011. gadam, un tā mērķis bija novērst konkurenci, tā dalībniekiem respektējot citam cita ierastos klientus un saglabājot līdzšinējo stāvokli aizdedzes sveču nozarē EEZ. Denso saņēma pilnīgu atbrīvojumu no naudas soda aptuveni 1 miliona EUR apmērā, jo tas informēja par kartēla pastāvēšanu. Otrs Komisijas lēmums attiecās uz diviem pārkāpumiem bremžu sistēmu jomā. Pirmais kartelis attiecās uz hidraulisko bremžu sistēmu piegādi, un tajā darbojās RW (ASV; tagad ZF TRW, Vācija), Bosch (Vācija) un Continental (Vācija). Tas pastāvēja no 2007. gada februāra līdz 2011. gada martam. Otrais pārkāpums ilga no 2010. gada septembra līdz 2011. gada jūlijam, attiecās uz elektronisko bremžu sistēmu piegādi, un tajā piedalījās Bosch un Continental. Abos pārkāpumos automobiļu detaļu piegādātāju mērķis bija saskaņot to darbības tirgū, apmainoties ar sensitīvu informāciju, tostarp par cenu noteikšanas elementiem. TRW, kas informēja par šiem kartēliem, tika pilnīgi atbrīvots no naudas soda aptuveni 54 miljonu EUR apmērā, bet Continental – aptuveni 22 miljonu EUR apmērā.

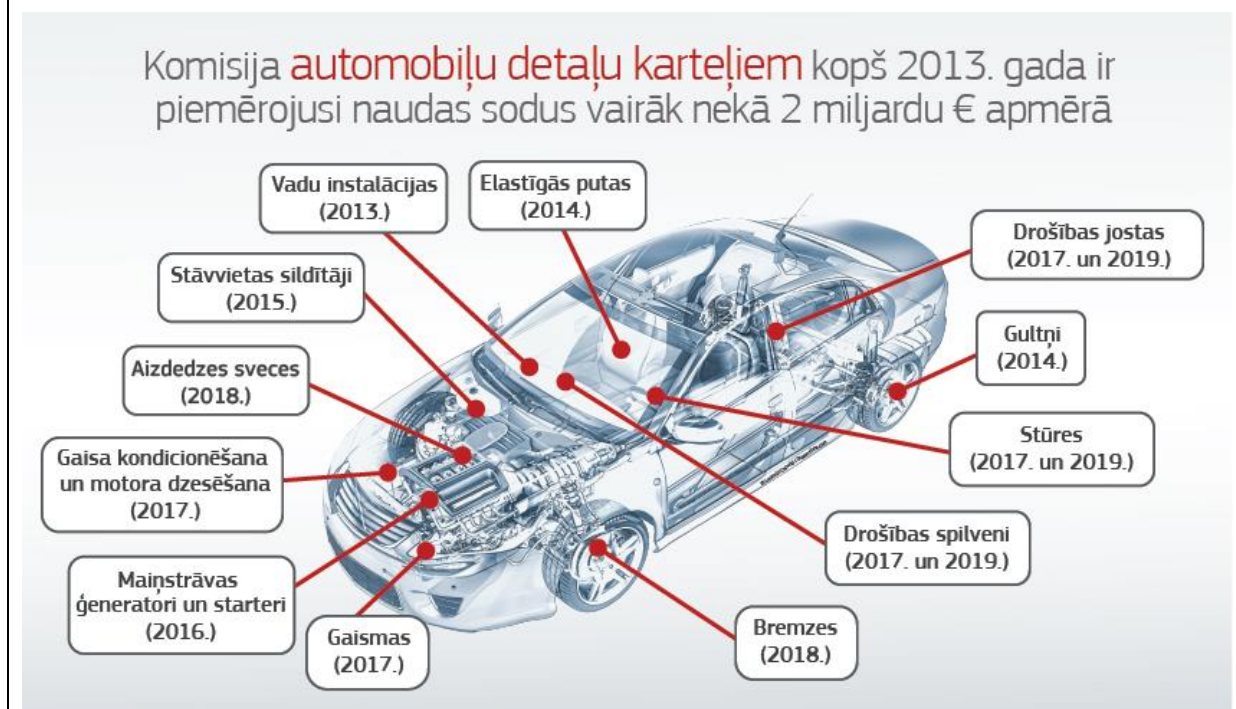
Attiecībā uz aizdedzes sveču un bremžu sistēmu kartēliem pieņemtie lēmumi pieder pie vairākām apjomīgām kartēlu izmeklēšanām automobiļu detaļu nozarē. Komisija jau ir piemērojusi naudas sodus uzņēmumiem, kas piegādā automobiļu gultņus²¹, automobiļu rūpniecībā izmantojamās vadu instalācijas²², elastīgās putas, ko galvenokārt izmanto automobiļu sēdekļos²³, vieglo automobiļu un

²⁰ Komisijas 2018. gada 21. februāra lēmumi šādās lietās: AT.40009 – *Automobiļu pārvadātāji pa jūru*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40009; AT.40113 – *Aizdedzes sveces*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40113; AT.39920 – *Bremžu sistēmas*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39920.

²¹ Lieta AT.39922 – *Automobiļu gultņi*, Komisijas 2014. gada 19. marta lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39922.

²² Lieta AT.39748 – *Vadu instalācijas automobiļu rūpniecībā*, Komisijas 2013. gada 10. jūlija lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39748.

kravas automobiļu stāvvietas sildītājus²⁴, maiņstrāvas ģeneratorus un starterus²⁵, termoregulācijas sistēmas²⁶, apgaismes sistēmas²⁷ un pasažieru drošības sistēmas²⁸.

Turklāt 2018. gada 18. septembrī Komisija sāka padziļinātu izmeklēšanu saistībā ar automobiļu ražotāju iespējamu slepenu vienošanos par vieglajos automobiļos izmantoto izmešu samazināšanas sistēmu tehnoloģiju izstrādi. Komisija 2017. gada oktobrī minētās lietas sākotnējās izmeklēšanas ietvaros veica pārbaudes *BMW*, *Daimler*, *Volkswagen* un *Audi* telpās Vācijā. Komisija cenšas noskaidrot, vai minētie uzņēmumi bija savstarpēji vienojušies nekonkurēt EEZ pārdotajiem automobiļiem paredzēto emisiju kontroles sistēmu izstrādes un ieviešanas jomā. Attiecīgās emisiju kontroles sistēmas ir selektīvās katalītiskās reducēšanas (SCR) sistēmas, kas samazina ar dīzeļdzinējiem aprīkotu vieglo automobiļu slāpekļa oksīda (NOx) emisijas, un *Otto* cieto daļiņu filtri (OPF), kas samazina ar benzīna dzinējiem aprīkotu vieglo automobiļu cieto daļiņu emisijas. Procedūras oficiālā uzsākšana neskar izmeklēšanas iznākumu.

Komisija 2018. gada 21. martā pieņēma lēmumu²⁹ par karteli, kas darbojās kondensatoru nozarē. Kondensatori ir elektriskas detaļas, kas akumulē enerģiju un tiek izmantotas dažādās

²³ Lieta AT.39801 – *Poliuretāna putas*, Komisijas 2014. gada 29. janvāra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39801.

²⁴ Lieta AT.40055 – *Stāvvietas sildītāji*, Komisijas 2015. gada 17. jūnija lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40055.

²⁵ Lieta AT.40028 – *Mainstrāvas ģeneratori un starteri*, Komisijas 2016. gada 27. janvāra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40028.

²⁶ Lieta AT.39960 – *Termoregulācijas sistēmas*, Komisijas 2017. gada 8. marta lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39960.

²⁷ Lieta AT.40013 – *Apgaismes sistēmas*, Komisijas 2017. gada 21. jūnija lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40013.

²⁸ Lieta AT.39881 – *Pasažieru drošības sistēmas*, Komisijas 2017. gada 22. novembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39881.

²⁹ Lieta AT.40136 – *Kondensatori*, Komisijas 2018. gada 21. marta lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_40136.

elektroniskās ierīcēs, kuras lieto patērētāji. Astoniem ražotājiem tika uzlikti naudas sodi kopsummā 254 miljonu EUR apmērā par piedalīšanos kartelī no 1998. gada līdz 2012. gadam.

Komisija piemēro sankcijas par priekšlaicīgi īstenotiem apvienošanās darījumiem

ES noteikumi par uzņēmumu apvienošanās nosaka, ka uzņēmumiem ir jāinformē Komisija par plānoto apvienošanās ES mērogā, lai varētu veikt izvērtēšanu (“paziņošanas prasība”), un ka tie nedrīkst īstenot šādu apvienošanās, līdz to atļauj Komisija (“nogaidīšanas pienākums”). Nogaidīšanas pienākums novērš darījumu iespējamo neatgriezenisko negatīvo ietekmi vienotajā tirgū līdz Komisijas izmeklēšanas iznākumam.

2018. gada 24. aprīlī Komisija piemēroja naudas sodu 124,5 miljonu EUR apmērā uzņēmumam *Altice*³⁰, kura galvenā mītne atrodas Nīderlandē, par to, ka tas iegādājās Portugāles telekomunikāciju operatoru *PT Portugal*, pirms par to bija paziņots Komisijai un attiecīgi bez Komisijas apstiprinājuma (ko angļiski apzīmē kā “*gun jumping*” jeb “priekšlaicīgo startu”). Naudas sodam būtu jāattur citi uzņēmumi no noteikumu pārkāpšanas. Apvienošanās īstenošana pirms paziņošanas vai atļaujas saņemšanas grauj ES uzņēmumu apvienošanās kontroles sistēmas efektivitāti – šīs sistēmas uzdevums ir aizsargāt Eiropas patērētājus no tādiem apvienošanās darījumiem, kuru rezultātā paaugstinātos cenas vai samazinātos pieejamā izvēle.

3. Jauno problēmu risināšana digitālajā ekonomikā

Eiropas konkurences politikas pastāvēšanas pēdējās sešās desmitgadēs tirgi ir ievērojami mainījušies. Jo īpaši ekonomikas digitalizācijas iespaidā ir pamatīgi mainījušies patērētāju paradumi un tirgu funkcionēšanas veids.

Īpaša problēma ir dati – apstākļos, kad arvien pieaug algoritmu nozīmīgums. Algoritmiem dati ir vajadzīgi, lai mācītos – jo lielāks datu apjoms, jo inteliģentāki algoritmi. Vēl viens būtisks aspekts ir tādu digitālo platformu tirgus varas palielināšanās, kurām ir divkārtīga loma: nodrošināt izplatīšanas kanālu citiem un vienlaikus tirgot savus produktus. Lai maksimāli izmantotu digitālo tehnoloģiju potenciālu un iespējas, Eiropai ir vajadzīgs vārda tiešajā nozīmē savienots digitālais vienotais tirgus. Konkurences politika ir labi funkcionējoša digitālā vienotā tirgus izveides neatņemama sastāvdaļa.

Digitālais laikmets ir arī ļāvis izvirzīties līderos pilnīgi jauniem tirgus dalībniekiem, no kuriem daži ir auguši ļoti strauji un attīstījušies, kļūstot par nozīmīgiem tehnoloģiju nodrošinātājiem. Lai gan inovācijas, ko ieviesuši šie veiksmīgie uzņēmumi, kuri dominē daudzos nesen izveidojušos un jaunos digitālajos tirgos, ir atvieglājuši iedzīvotāju un uzņēmumu ikdienu, ir būtiski liegt tiem izmantot savu ietekmi tā, ka tiek apslāpēta citu tirgus dalībnieku radītā konkurence. Lai nodrošinātu, ka tirgi Eiropā kalpo cilvēkiem, nevis otrādi, jau darbojas regula par datu aizsardzības noteikumiem³¹, un Padomē un Parlamentā tiek skatīta regula par pārredzamības pienākuma veicināšanu tiešsaistes platformās³².

³⁰ Lieta M.7993 – *Altice/Portugāle* (14. panta 2. punkta procedūra), Komisijas 2018. gada 24. aprīļa lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7993.

³¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula), OV L 119, 4.5.2016., 1.–88. lpp.

³² Sk. Komisijas priekšlikumu par regulu par taisnīguma un pārredzamības veicināšanu komerciālajiem lietotājiem paredzētos tiešsaistes starpniecības pakalpojumos: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/regulation-promoting-fairness-and-transparency-business-users-online-intermediation-services>.

Komisija 2018. gadā sāka pārdomu procesu par to, kā pasaulē, kas strauji mainās, konkurences politika var vislabāk kalpot Eiropas patērētājiem. Šajā nolūkā Komisija iecēla profesorus *Heike Schweitzer*, *Jacques Crémer* un docentu *Yves-Alexandre de Montjoye* par īpašajiem padomdevējiem jautājumos par nākotnes digitalizācijas problēmām no konkurences politikas viedokļa³³. Īpašo padomdevēju ziņojums “*Competition Policy for the Digital Era*” (*Konkurences politika digitālajā laikmetā*) tika publicēts 2019. gada 4. aprīlī³⁴. Savā ziņojumā īpašie padomdevēji i) norāda, kādas, viņuprāt, ir digitālo tirgu galvenās īpašās iezīmes, ii) pauž savu viedokli par ES konkurences tiesību mērķiem digitālajā laikmetā un iii) iztirzā konkurences noteikumu piemērošanu digitālajām platformām un datiem, kā arī uzņēmumu apvienošanās kontroles nozīmi konkurences un inovācijas saglabāšanā. Ziņojumu ir paredzēts izmantot Komisijā notiekošajā pārdomu procesā par to, kā pasaulē, kas strauji mainās, konkurences politika var vislabāk kalpot Eiropas patērētājiem.

Pretmonopola noteikumu izpildes panākšana nolūkā aizsargāt inovāciju digitālajos tirgos

Komisija 2018. gada 18. jūlijā pieņēma lēmumu³⁵, kurā konstatēja, ka *Google* ir ļaunprātīgi izmantojis savu dominējošo stāvokli, un piemēroja minētajam uzņēmumam naudas sodu 4,34 miljardu EUR apmērā par to, ka tas kopš 2011. gada bija noteicis pret konkurenci vērstus ierobežojumus mobilo ierīču ražotājiem un tīklu operatoriem, lai nostiprinātu savu dominējošo stāvokli vispārējās interneta meklēšanas pakalpojumu jomā.

Google Android lieta: efektīvas konkurences sniegto priekšrocību atjaunošana Eiropas patērētājiem mobilo sakaru jomā

Google meklētājprogramma ir tā pamatprodukts, kas gadā ienes vairāk nekā 95 miljardu ASV dolāru peļņu no reklāmām, galvenokārt pateicoties tam, ka ir palielinājusies mobilo viedierīču izmantošana. Patlaban mobilais internets veido vairāk nekā pusi no interneta kopējā izmantojuma pasaulē. Turklāt *Android* operētājsistēmu izmanto aptuveni 80 % jeb vairāk nekā 2,2 miljardos mobilo viedierīču Eiropā un visā pasaulē.

Komisijas lēmums attiecas uz trīs veidu ierobežojumiem, ko *Google* noteica mobilo ierīču ražotājiem un tīklu operatoriem, lai nodrošinātu datplūsmas novirzīšanu uz *Google Search*:

- pirmkārt, *Google* pieprasīja, lai ierīcēs, kas darbojas ar *Android* mobilo operētājsistēmu, ražotāji priekšinstalētu *Google* meklēšanas un pārlūkošanas lietotnes. Ražotājiem šī prasība bija jāizpilda, lai tie varētu pārdot ierīces, kurās instalēts *Google* lietotņu veikals;
- otrkārt, *Google* maksāja ražotājiem un tīklu operatoriem, lai tie ierīcēs priekšinstalētu tikai *Google* meklēšanas lietotni;
- treškārt, *Google* lika šķēršļus konkurējošu mobilo ierīču operētājsistēmu izstrādei. Tās būtu varējušas nodrošināt platformu konkurējošo meklētāju datplūsmām.

³³ Sk. <https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2014-2019/veitinger/announcements/commission-appoints-professors-heike-schweitzer-jacques-cremer-and-assistant-professor-yves-de-montjoye-as-special-advisers-to-the-commission-on-competition-policy> un <http://ec.europa.eu/competition/scp19/>.

³⁴ Sk. <http://ec.europa.eu/competition/publications/reports/kd0419345enn.pdf>

³⁵ Lieta AT.40099 – *Google Android*, Komisijas 2018. gada 18. jūlija lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40099.

Google Android ierobežojumi nelikumīgi aizsargā tā dominējošo stāvokli interneta meklēšanas jomā

Komisijas lēmumā tika secināts, ka šie trīs ļaunprātīgās rīcības veidi pieder pie *Google* vispārējās stratēģijas nostiprināt dominējošo stāvokli attiecībā uz vispārējo meklēšanu internetā tobrīd, kad strauji auga mobilā interneta izmantojums.

Lai gan saskaņā ar ES pretmonopola noteikumiem dominējošs stāvoklis tirgū pats par sevi nav nelikumīgs, dominējošiem uzņēmumiem ir pienākums nodrošināt, ka to dominējošais stāvoklis tirgū netiek izmantots ļaunprātīgi, ierobežojot konkurenci vai nu konkrētajā tirgū, vai citos, saistītos tirgos. *Google* rīcība liedza citiem uzņēmumiem iespēju pilntiesīgi konkurēt un ieviest jauninājumus, tāpēc tā bija pretrunā ES pretmonopola noteikumiem. Būtiskākais ir tas, ka šāda rīcība liedza Eiropas patērētājiem efektīvas konkurences priekšrocības tik būtiskajā mobilo sakaru jomā.

Komisijas lēmumā *Google* tika noteikta prasība izbeigt nelikumīgo rīcību 90 dienu laikā no lēmuma pieņemšanas dienas. Komisijas lēmumā ir noteikts, ka *Google* minimālais pienākums ir izbeigt un neatkārtot minēto triju veidu praksi. Tāpat *Google* ir noteikta prasība atturēties veikt pasākumus, kam ir tāds pats vai līdzvērtīgs mērķis vai sekas kā šīm praksēm. Komisija ļoti cieši sekos līdzi šā lēmuma izpildei. Lēmums neliedz *Google* iespēju ieviest samērīgu, taisnīgu un objektīvu sistēmu, ar ko tiktu nodrošināta pienācīga darbība *Android* ierīcēm, kurās izmantotas *Google* patentētās lietotnes un pakalpojumi, taču nedrīkst tikt skarta ierīču ražotāju brīvība ražot ierīces, kurās izmantoti *Android* atvasinājumi.

2018. gadā Komisija turpināja izmeklēšanu attiecībā uz to, ka *Google* ir ierobežojis iespējas atsevišķu trešo personu tīmekļa vietnēs ievietot *Google* konkurentu meklēšanas reklāmas (*AdSense* lieta). 2019. gada 20. martā Komisija *Google* par minētajiem ierobežojumiem piemēroja naudas sodu 1,49 miljardu EUR apmērā³⁶.

³⁶

Lieta AT.40411 – *Google* meklēšana
http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40411.
http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-1770_lv.htm.

(*AdSense*),
Sk. arī

2018. gada 24. janvārī Komisija piemēroja 997 miljonu EUR naudas sodu uzņēmumam *Qualcomm*³⁷ par tā dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu *LTE* pamatjoslas mikroshēmojumu tirgū pretrunā ES pretmonopola noteikumiem. Komisijas lēmumā *Qualcomm* ir noteikta prasība atturēties nākotnē īstenot praksi, kam būtu tāds pats vai līdzvērtīgs mērķis vai sekas. *LTE* pamatjoslas mikroshēmojumu tirgus raksturīga iezīme ir tas, ka pastāv lieli šķēršļi ienākšanai šajā tirgū, kurā *Qualcomm* viennozīmīgi ir pasaulē lielākais piegādātājs. No 2011. gada līdz 2016. gadam *Qualcomm* veica lielus maksājumus *Apple* ar nosacījumu, ka *Apple* savās *iPhone* un *iPad* ierīcēs izmantos tikai *Qualcomm* mikroshēmojumus. Ekskluzivitātes maksājumu dēļ konkurentiem nebija iespējas konkurēt pēc spējām, un tie arī liedza patērētājiem Eiropā patiesas izvēles iespējas un inovācijas priekšrocības.

Efektīva pretkarteļu noteikumu izpilde aizsargā digitālo ierīču izejmateriālu cenu konkurētspēju

Komisija 2018. gada 21. martā piemēroja naudas sodus 254 miljonu EUR apmērā astoņiem kondensatoru ražotājiem (*Elna*, *Hitachi Chemical*, *Holy Stone*, *Matsuo*, *NEC Tokin*, *Nichicon*, *Nippon Chemi-Con* un *Rubycon*)³⁸ par dalību elektrolītisko kondensatoru piegādes kartelī 14 gadu garumā. Kondensatori ir elektriskās detaļas, kas elektrostātiski akumulē enerģiju elektriskā laukā un tiek izmantotas dažādos elektriskos un elektroniskos produktos.

Kartēļa sanāksmes un saziņa notika galvenokārt Japānā, bet kartēļa darbība tika īstenota visā pasaulē, tostarp EEZ valstīs. Uzņēmumi regulāri tikās un apmainījās ar komerciāli sensitīvu informāciju par turpmāk piemērojamajām cenām un turpmāko piedāvājumu un pieprasījumu. Mērķis bija saskaņot turpmāko rīcību un izvairīties no cenu konkurences. *Sanyo Electric Co., Ltd.* un tā mātesuzņēmums *Panasonic Corporation* tika pilnīgi atbrīvoti no naudas soda, jo informēja Komisiju par kartēļa esību.

Komisijas veiktā izmeklēšana iekļāvās pasaules mēroga procedūrā. Konkurences iestādes Brazīlijā, Japānā, Singapūrā un Taivānā jau pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas bija piemērojušas naudas sodus kondensatoru kartēļa dalībniekiem. *Nippon Chemi-Con* bija astotais uzņēmums, kam ASV piemēroja naudas sodu 2018. gada oktobrī. Dienvidkorejas konkurences iestāde sekoja šim piemēram un 2018. gada decembrī piemēroja naudas sodus deviņiem uzņēmumiem.

ES pretmonopola noteikumi aizsargā cenu konkurenci un palielina izvēles iespējas patērētājiem e-komercijas jomā

E-komercija sniedz ievērojamas iespējas gan patērētājiem, gan uzņēmumiem. Patērētājiem Eiropā ir pieejama plašāka preču un pakalpojumu izvēle, kā arī iespēja veikt pārrobežu pirkumus, un viņi var salīdzināt pārdevēju cenas visā Eiropā. Savukārt uzņēmumi var, savu produktu piedāvāšanai izmantojot tikai vienu tīmekļa vietni, tirgoties visā vienotajā tirgū, kurā ir vairāk nekā 500 miljoni cilvēku. Strauji augošā e-komercijas tirgus vērtība Eiropā patlaban pārsniedz 500 miljardus EUR gadā, un vairāk nekā puse eiropiešu iepērkas internetā.

Komisijas veiktajā apsekojumā par e-komercijas nozari, kuras rezultātus Komisija publicēja 2017. gada 10. maijā³⁹ atbilstoši Digitālā vienotā tirgus stratēģijai, tika secināts, ka ar

³⁷ Lieta AT.40220 – *Qualcomm* (ekskluzivitātes maksājumi), Komisijas 2018. gada 24. janvāra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40220.

³⁸ Lieta AT.40136 – *Kondensatori*, Komisijas 2018. gada 21. marta lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40136.

³⁹ Sk. http://ec.europa.eu/competition/antitrust/sector_inquiry_final_report_lv.pdf.

tālākpārdošanas cenu saistīti ierobežojumi ir visizplatītākie konkurences ierobežojumi e-komercijas tirgos. Tāpēc efektīva konkurences noteikumu izpilde šajā jomā ir ļoti svarīga. Apsekojuma rezultāti izgaismoja arī faktu, ka mazumtirgotāji cenu uzraudzībai un noteikšanai arvien vairāk izmanto automatiskās koriģēšanas programmatūru.

Vērsšanās pret iejaukšanos cenu noteikšanā: Komisija piemēro naudas sodus četriem sadzīves elektronikas preču ražotājiem par tiešsaistes tālākpārdošanas cenu noteikšanu

Komisija 2018. gada 24. jūlijā pieņēma virkni lēmumu⁴⁰ par kopsummā 111 miljonu EUR naudas sodu piemērošanu *Asus* (Taivāna), *Denon & Marantz*, *Pioneer* (Japāna) un *Philips* (Nīderlande) par to, ka minētie uzņēmumi ierobežoja savu tiešsaistes mazumtirgotāju iespējas pašiem noteikt mazumtirdzniecības cenas plašpatēriņa sadzīves elektronikas precēm, piemēram, virtuves ierīcēm, piezīmjdatoriem un augstas precizitātes ražojumiem. Šādu rīcību dēvē par “tālākpārdošanas cenu uzturēšanu”. Minētie četri uzņēmumi šādu rīcību piekopa no 2011. gada līdz 2015. gadam. Iejaukšanās cenu noteikšanā ierobežoja efektīvu cenu konkurenci starp mazumtirgotājiem un radīja tūlītējas sekas, kas skāra miljoniem patērētāju Eiropā, kuriem bija jāmaksā augstāka cena par virtuves ierīcēm, matu fēniem, piezīmjdatoriem, austiņām un daudzām citām precēm, ko var iegādāties no e-mazumtirgotājiem.

Minētie četri ražotāji īpaši iejaucās to e-mazumtirgotāju cenu praksē, kuri piedāvāja to ražojumus par zemām cenām. Ja šie mazumtirgotāji neievēroja ražotāju pieprasītās cenas, pret tiem tika vērstas sankcijas, piemēram, piegāžu bloķēšana. Daudzi uzņēmumi izmanto cenu noteikšanas algoritmus, kas automatiski pielāgo to cenas konkurentu cenām. Tādējādi cenu ierobežojumu noteikšana e-mazumtirgotājiem, kas piedāvāja zemas cenas, galu galā izraisīja plašāku ietekmi uz minēto sadzīves elektronikas preču vispārējo cenu līmeni tiešsaistē. Turklāt, izmantojot sarežģītus uzraudzības rīkus, ražotāji varēja efektīvi sekot līdzi tālākpārdošanas cenu noteikšanai izplatīšanas tīklā un ātri iejaukties gadījumos, kad cenas samazinājās.

Visi četri uzņēmumi sadarbojās ar Komisiju, iesniedzot svarīgus pierādījumus un konkrēti atzīstot faktus un ES pretmonopola noteikumu pārkāpumus. Šī sadarbība paātrināja Komisijas izmeklēšanu un palielināja tās lēmuma ietekmi un būtiskumu. Tādējādi uzņēmumiem tika piemēroti naudas sodu samazinājumi, kas atkarībā no sadarbošanās pakāpes bija diapazonā no 40 % (*Asus*, *Denon & Marantz* un *Philips*) līdz 50 % (*Pioneer*).

Komisija savā nobeiguma ziņojumā par e-komercijas nozares apsekojumu arī konstatēja, ka vairāk nekā 10 % apsekoto mazumtirgotāju to izplatīšanas līgumos bija noteikti pārrobežu tirdzniecības ierobežojumi.

2018. gada 17. decembrī Komisija piemēroja naudas sodu gandrīz 40 miljonu EUR apmērā apģērbu ražotājam *Guess*, jo tas bija noslēdzis pret konkurenci vērstus nolīgumus, lai bloķētu pārrobežu tirdzniecību. Izmantojot izplatīšanas līgumus, *Guess* centās novērst ES patērētāju iepirkšanos citās dalībvalstīs, bloķējot mazumtirgotāju pārrobežu reklāmu izvietošanu un tirdzniecību. Tādējādi šis uzņēmums varēja uzturēt mākslīgi augstas mazumtirdzniecības cenas, jo īpaši Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs. *Guess* pilnīgi sadarbojās ar Komisiju, atzīstot pārkāpumu un iesniedzot būtiskus pierādījumus, tāpēc tam piemērojamais naudas sods tika samazināts par 50 %⁴¹.

⁴⁰ Komisijas 2018. gada 24. jūlija lēmumi (vertikālo ierobežojumu) lietās: AT.40181 – *Philips*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40181; AT.40182 – *Pioneer*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40182; AT.40465 – *Asus*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40465, un AT.40469 – *Denon & Marantz*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40469.

⁴¹ Komisijas 2018. gada 17. decembra lēmums pretmonopola lietā AT.40428 – *Guess*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40428.

Guess lieta izrietēja no nozares apsekojuma rezultātiem. Komisija sāka izmeklēšanu kā atsevišķu procedūru, nodalītu no nozares apsekojuma. Lēmumā ir aplūkots jautājums par tirdzniecības ierobežojumiem, kuri ir pretrunā vienotajam tirgum, un tas arī papildina noteikumus par nepamatotu ģeogrāfisko bloķēšanu, kas ir spēkā no 2018. gada 3. decembra⁴².

ES valsts atbalsta noteikumi sniedz Eiropas valdībām iespēju atbalstīt platjoslas izvēršanu

Komisija ir noteikusi savus “digitalizācijas programmas” mērķus un Gigabitu sabiedrības⁴³ mērķus par vienu no savām stratēģiskajām prioritātēm. Tiek lēsts, ka, lai sasniegtu digitālā vienotā tirgus savienojamības mērķus, kas noteikti 2020. un 2025. gadam, nākamajos desmit gados būs vajadzīgi ieguldījumi aptuveni 500 miljardu EUR apmērā. Lai gan ir plānots, ka liela daļa šo ieguldījumu tiks segta no privātā finansējuma, ir vajadzīgs arī publiskais finansējums, lai nodrošinātu, ka netiek atstāti novārtā lauku un tālākie reģioni. Valsts atbalsta kontroles mērķis ir nodrošināt, ka šādi publiskie ieguldījumi neizstumj (plānotos) privātos ieguldījumus un ka no publiskajiem līdzekļiem finansētā infrastruktūra ir pieejama visiem ieinteresētajiem uzņēmējiem. Šajā saistībā Eiropas Komisija 2018. gadā atbilstoši pamatnostādņēm par platjoslas tīkliem⁴⁴ apstiprināja Bavārijas projektu⁴⁵ ļoti augstas veiktspējas tīklu izvēršanai sešās pašvaldībās. Tā bija pirmā reize, kad Komisija izskatīja atbalsta pasākumu, ņemot vērā Paziņojumā par gigabitu sabiedrību noteiktos mērķus. Pārtraides ātrums mērķteritorijās ir daudz lielāks par lietotājiem līdz šim pieejamo. Tādējādi jaunie tīkli radīs ievērojamu uzlabojumu, kā to paredz Paziņojumā par gigabitu sabiedrību noteiktie stratēģiskie mērķi.

ES valsts atbalsta noteikumi sniedz dalībvalstīm iespēju kopīgi atbalstīt svarīgus projektus visas Eiropas interesēs

Komisija 2014. gada jūnijā pieņēma paziņojumu par svarīgiem projektiem visas Eiropas interesēs (SPVEI)⁴⁶, lai mudinātu dalībvalstis atbalstīt projektus, kas acīmredzami veicina Eiropas ekonomikas izaugsmi, darbvietu radīšanu un konkurētspēju. SPVEI satvars papildina citus valsts atbalsta noteikumus, piemēram, Vispārējo grupu atbrīvojumu regulu⁴⁷ un Pētniecības, izstrādes un inovācijas nostādnes⁴⁸, kas ļauj atbalstīt inovatīvus projektus, vienlaikus nodrošinot iespējamo konkurences izkropļojumu ierobežošanu. Minētie noteikumi tādējādi paver revolucionāras pētniecības un inovācijas iespējas un iespēju plaši koplietot rezultātus, vienlaikus nodrošinot, ka atbalsts, ko finansē no nodokļu maksātāju naudas, patiešām kalpo Eiropas iedzīvotājiem.

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/302 (2018. gada 28. februāris), ar ko novērš nepamatotu ģeogrāfisko bloķēšanu un citus diskriminācijas veidus iekšējā tirgū klientu valstspiederības, dzīvesvietas vai uzņēmējdarbības veikšanas vietas dēļ un groza Regulas (EK) Nr. 2006/2004 un (ES) 2017/2394 un Direktīvu 2009/22/EK, OV L 60I, 2.3.2018., 1.–15. lpp.

⁴³ Sk. <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/communication-connectivity-competitive-digital-single-market-towards-european-gigabit-society>. Sk. arī <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/broadband-europe>.

⁴⁴ Komisijas paziņojums “ES pamatnostādnes valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu”, OV C 25, 26.1.2013., 1.–26. lpp.

⁴⁵ Lēmums lietā SA.48418 – *Bavārijas gigabitu pilotprojekts – Vācija*, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48418.

⁴⁶ Komisijas paziņojums “Kritēriji, pēc kuriem analizē saderīgumu ar iekšējo tirgu valsts atbalstam ar mērķi sekmēt svarīgu projektu īstenošanu visas Eiropas interesēs”, OV C 188, 20.6.2014., 4–12. lpp.

⁴⁷ Sk. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html#gber.

⁴⁸ Komisijas paziņojums “Nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai”, OV C 198, 27.6.2014., 1.–29. lpp.

2018. gada decembrī Komisija konstatēja, ka integrēts projekts attiecībā uz pētniecību un inovāciju mikroelektronikas jomā, par ko kopīgi paziņoja Francija⁴⁹, Vācija⁵⁰, Itālija⁵¹ un Apvienotā Karaliste⁵², atbilst ES valsts atbalsta noteikumiem un ir visas Eiropas interesēs. Komisija ir noteikusi mikroelektroniku par vienu no sešām svarīgajām pamattehnoloģijām, kuras uzskata par būtiskām rūpniecības attīstībai nākotnē⁵³.

Minētās četras dalībvalstis nodrošinās šim projektam finansējumu 1,75 miljardu EUR apmērā ar mērķi ir veicināt pētniecību un izstrādāt inovatīvas tehnoloģijas un komponentus (piemēram, mikroshēmas, uzlabotu optisko aprīkojumu, integrālās shēmas un viedos sensorus), ko var iestrādāt visdažādākajos lejupējos lietojumos. Pie tiem pieder sadzīves ierīces, piemēram, sadzīves tehnika un automatizēti transportlīdzekļi, un komerciālas un rūpnieciskas ierīces, piemēram, vadības sistēmas akumulatoriem, ko izmanto elektromobilitātei un enerģijas akumulēšanai. Ir paredzams, ka projekts stimulēs papildu lejupējo pētniecību un inovāciju, sevišķi plašajā lietu interneta jomā un attiecībā uz tīklam pieslēgtajiem vai bezpilota automobiļiem. Projektā ir iecerēts papildus piesaistīt privātos ieguldījumus 6 miljardu EUR apmērā, un to plānots pabeigt līdz 2024. gadam.

4. Konkurences politika atbalsta ES mērķus enerģētikas un vides aizsardzības jomā

Komisija turpina strādāt, lai izveidotu Eiropas enerģētikas savienību, kurā brīvi un droši plūstu tīra enerģija. Eiropas ekonomikai ir svarīga uzticama energoapgāde par saprātīgām cenām gan uzņēmumiem, gan patērētājiem un ar minimālu ietekmi uz vidi.

Valsts atbalsts ekonomikas zaļināšanai

Valsts atbalsta noteikumiem ir būtiska nozīme videi nekaitīgu un energoefektīvu elektroenerģijas ražošanas un patērēšanas veidu veicināšanā. Tie arī atbalsta ieguldījumus, kas nepieciešami energoapgādes drošības garantēšanai, vienlaikus dekarbonizējot Eiropas enerģētikas sistēmu. Tādā ziņā valsts atbalsta noteikumi palīdz ES sasniegt tās vērētos mērķus enerģētikas un klimata jomā tā, lai radītu pēc iespējas mazākas izmaksas nodokļu maksātājiem un neradītu nepamatotus konkurences izkropļojumus vienotajā tirgū, kā arī veicina virzību uz Parīzes nolīgumā pausto apņemšanos līdz 2030. gadam emisijas ES samazināt vismaz par 40 %.

Valsts atbalsta noteikumu piemērošana atjaunojamo energoresursu enerģijas jomā 2018. gadā joprojām bija ļoti aktīva. Komisija apstiprināja 21 shēmu atjaunojamo energoresursu un energoefektīvu spēkstaciju atbalstam. Rezultātā gandrīz visas dalībvalstīs tagad ir apstiprinātas valsts atbalsta shēmas atjaunojamo energoresursu un koģenerācijas staciju (CHP) atbalstam. Piemēram, Flandrijā augstas efektivitātes CHP iekārtas saņem sertifikātus apmaiņā pret to enerģijas ietaupījumiem un var pārdot šos sertifikātus tirgū, lai papildus parastajai elektroenerģijas tirgus cenai gūtu vēl citus ieņēmumus⁵⁴.

⁴⁹ Lieta SA.46705 – SPVEI attiecībā uz mikroelektroniku – Francija, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46705.

⁵⁰ Lieta SA.46578 – SPVEI attiecībā uz mikroelektroniku – Vācija, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46578.

⁵¹ Lieta SA.46595 – SPVEI attiecībā uz mikroelektroniku – Itālija, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46595.

⁵² Lieta SA.46590 – SPVEI attiecībā uz mikroelektroniku – Apvienotā Karaliste, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46590.

⁵³ Sk. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6862_en.htm.

⁵⁴ Sk. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-821_en.htm.

2018. gadā pieņemtie valsts atbalsta apstiprinājuma lēmumi atjaunojamo energoresursu enerģijas jomā balstījās uz 2014. gada Pamatnostādnēm par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai. Minētās pamatnostādnes ir sniegušas iespēju arvien lielākam dalībvalstu skaitam veicināt ilgtspējīgu enerģiju, rīkojot konkurenci nodrošinotus un tehnoloģiski neitrālus konkursus, un integrēt atjaunojamos energoresursus elektroenerģijas tirgū. Tā rezultātā ir kopumā samazinājušās elektroenerģijas sistēmā piemērojamās cenas. Piemēram, pirmajā tehnoloģiski neitrālajā konkursā Dānijā, kas apstiprināts 2018. gadā, tika piedāvātas rekordzemas cenas, un tiesības saņemt atbalstu tika piešķirtas gan saules enerģijas, gan sauszemes vēja enerģijas projektiem.

2018. gada 26. februārī Komisija apstiprināja⁵⁵ 70 miljonu EUR publiskā atbalsta shēmu, kas vērsta uz elektriskajiem autobusiem un uzlādes infrastruktūru Vācijā un darbosies līdz 2021. gada beigām. Lai varētu pretendēt uz atbalstu, sabiedriskā transporta uzņēmumiem jānodrošina, ka to elektrisko autobusu un no elektrotīkla uzlādējamo hibrīdautobusu darbināšanai izmanto elektroenerģiju, kas iegūta no atjaunojamiem energoresursiem. 2018. gada 14. novembrī Komisija apstiprināja⁵⁶ 107 miljonu EUR publisko atbalstu videi nekaitīgākiem autobusiem Vācijā, proti, pasažieru pārvadājumiem izmantotu dīzeļdzinēja autobusu modernizācijai aptuveni 90 pašvaldībās, kur 2016. un 2017. gadā tika pārsniegtas slāpekļa oksīdu emisiju robežvērtības. Abi minētie pasākumi atbilst ES mērķiem vides jomā, kā arī Eiropas mazemisiņu mobilitātes stratēģijai un tajā paredzētajam atbalstam pārejai uz nulles emisijas transportlīdzekļiem pilsētās un šādu transportlīdzekļu tirgus radīšanai.

Elektroenerģijas tirgus regulēšana, vienlaikus īstenojot ES mērķus enerģētikas un klimata jomā

Jaudas mehānismi ir paredzēti, lai nodrošinātu elektroapgādes drošību. Jaudas mehānismi parasti nodrošina jaudas nodrošinātājiem papildu ieguvumus papildus tiem ienākumiem, kurus tie gūst, pārdodot elektroenerģiju tirgū, apmaiņā pret esošās jaudas uzturēšanu vai ieguldījumiem jaunā jaudā, kas vajadzīga, lai garantētu elektroapgādes drošību. Tomēr jaudas mehānismi nevar aizstāt elektroenerģijas tirgus reformas valstu un Eiropas līmenī. Tas nozīmē, ka dalībvalstīm paralēli jāīsteno tirgus reformas, lai novērstu tirgus vai regulējuma nepilnības, kas mazina enerģētikas uzņēmumu stimulus ieguldīt enerģijas jaudā saskaņā ar Savienības izvirzītajiem dekarbonizācijas mērķiem.

Komisija savā 2016. gada ziņojumā par nozares apsekojumu par jaudas mehānismiem⁵⁷ secināja, ka jaudas mehānismi var ietekmēt enerģijas ražošanas struktūru un jo īpaši radīt mijiedarbību ar instrumentiem dekarbonizācijas veicināšanas jomā. Lai atbalstītu nefosilās enerģijas jaudas, Komisija ieteica jaudas mehānismiem noteikt tādas atbilstības vai piešķiršanas kritērijus, kas dod iespēju atjaunojamo energoresursu un pieprasījuma reakcijas operatoriem konkurēt ar citām jaudām. Pretējā gadījumā pastāv risks, ka jaudas mehānismi varētu apdraudēt dekarbonizācijas mērķu sasniegšanu, paaugstinot cenu, kas jāmaksā par apgādes drošību. 2018. gada 18. decembrī tika panākta politiska vienošanās par paketi “Tīru enerģiju ikvienam Eiropā”⁵⁸. Šī pakete ir svarīgs solis virzībā uz Eiropas enerģētikas sistēmas dekarbonizāciju. Nākotnes jaudas mehānismos būs paredzētas jaunas fosilā kurināmā izcelsmes oglekļa dioksīda emisiju maksimālās robežvērtības. Turklāt ar minēto paketi tiek

⁵⁵ Lieta SA.48190 – *Atbalsta shēma elektrisko autobusu iegādei pilsētu sabiedriskā transporta vajadzībām*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48190.

⁵⁶ Lieta SA.51450 – *Shēma dīzeļdzinēja autobusu modernizācijai vietējā sabiedriskā transporta jomā*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_51450.

⁵⁷ Sk. http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/capacity_mechanisms_final_report_lv.pdf.

⁵⁸ Sk. <https://ec.europa.eu/energy/en/topics/energy-strategy-and-energy-union/clean-energy-all-europeans>.

ieviests jauns tirgus modelis, lai radītu pareizos ieguldījumu stimulus un lai būtu iespējama turpmāka atjaunojamo energoresursu attīstīšana elektroenerģijas nozarē.

Valsts atbalsta pasākumi joprojām garantē energoapgādes drošību Eiropas iedzīvotājiem un uzņēmumiem

Komisija 2018. gada 7. februārī⁵⁹ apstiprināja sešus elektroenerģijas jaudas mehānismus, lai nodrošinātu elektroapgādes drošību Beļģijā⁶⁰, Francijā⁶¹, Vācijā⁶², Grieķijā⁶³, Itālijā⁶⁴ un Polijā⁶⁵. Vēl viens jaudas mehānisms tika apstiprināts attiecībā uz Grieķiju 2018. gada 30. jūlijā⁶⁶. Savu lēmumu pieņemšanā pamatojoties uz 2014. gada Pamatnostādnēm par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai, Komisija konstatēja, ka minētie pasākumi palīdzēs nodrošināt energoapgādes drošību, neizraisot elektroenerģijas cenu paaugstināšanos patērētājiem un nekavējot elektroenerģijas plūsmas pāri ES robežām, un ka tādējādi tie ir atbilstīgi ES valsts atbalsta noteikumiem.

Minētie septiņi apstiprinātie jaudas mehānismi skar vairāk nekā pusi ES iedzīvotāju. Tie aptver dažādu veidu mehānismus, kas ņem vērā katras dalībvalsts konkrētās vajadzības. Šie septiņi lēmumi saskan ar Komisijas Enerģētikas savienības stratēģiju, kas paredz apgādāt Eiropu ar drošu enerģiju par konkurētspējīgām cenām.

Saistībā ar ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu (ETS) valsts atbalsta noteikumiem ir liela nozīme arī klimata mērķu sasniegšanā, jo tie palīdz samazināt ES oglekļa dioksīda emisiju tirgus netiešās izmaksas nozarēs, kuras visvairāk izmanto elektroenerģiju. ETS pamatprincips nosaka, ka piesārņotājam ir jāmaksā par savām oglekļa dioksīda emisijām. Tomēr ārpus ES ne visas valstis piemēro šo principu. Ja uzņēmumi oglekļa izmaksu dēļ daļu ražošanas pārceltu ārpus ES, palielinātos oglekļa dioksīda emisiju apjoms citur pasaulē. Tā kā elektroenerģijas ražotāji nesāņem bezmaksas kvotas, viņiem tās ir jāpērk, un tas, savukārt, sadārdzina elektroenerģiju patērētājiem. Tāpēc dalībvalstis var daļēji kompensēt no ETS izrietošās netiešās izmaksas patērētājiem, kuri izmanto daudz elektroenerģijas.

Komisija 2012. gadā pieņēma pamatnostādnes, kurās paredzēti nosacījumi, ar kādiem dalībvalstis 2012.–2020. gada tirdzniecības periodā var piešķirt šādu daļēju kompensāciju, ko uzskata par valsts atbalstu. Padome un Parlaments 2018. gada 14. martā pieņēma pārskatīto ETS direktīvu 2021.–2030. gada periodam. Direktīvā ir uzsvērts, ka dalībvalstīm būtu jācenšas ierobežot kompensācijas līdz 25 % no to ETS izsolēs gūtajiem ieņēmumiem. Tāpēc Komisija 2018. gada 20. decembrī sāka ETS valsts atbalsta pamatnostādņu pārskatīšanas procesu.

⁵⁹ Sk. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-682_fr.htm

⁶⁰ Lieta SA.48648 – *Beļģijas stratēģiskā rezerve*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48648.

⁶¹ Lieta SA.48490 – *Pieprasījumu reakcijas atbalsta konkurss Francijā*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48490.

⁶² Lieta SA.45852 – *Vācijas jaudas rezerve*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_45852.

⁶³ Lieta SA.48780 – *Grieķijas pārtraucamības shēmas pagarināšana*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_48780.

⁶⁴ Lieta SA.42011 – *Itālijas jaudas mehānisms*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_42011.

⁶⁵ Lieta SA.46100 – *Plānotais Polijas jaudas mehānisms*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46100.

⁶⁶ http://ec.europa.eu/competition/sectors/energy/state_aid_to_secure_electricity_supply_en.html

Lai ES varētu sasniegt vērēnīgos Parīzes nolīgumā iekļautos mērķus⁶⁷, tai ir jāpalielina atjaunojamo energoresursu enerģijas, piemēram, vēja un saules enerģijas, īpatsvars energoresursu struktūrā, vienlaikus nodrošinot gāzes kā elastīgas rezerves jaudas pieejamību par konkurētspējīgām cenām. Efektīva konkurence Eiropas gāzes tirgos ir atkarīga ne tikai no ES konkurences noteikumu izpildes, bet arī no ieguldījumiem gāzes piegādes dažādošanā, mērķtiecīgiem Eiropas un valstu tiesību aktiem enerģētikas jomā un to pienācīgas īstenošanas. Tas viss iekļaujas Eiropas enerģētikas savienībā, kas ir viena no Komisijas pamatprioritātēm.

2018. gadā Komisija turpināja veicināt atvērta un konkurējoša enerģētikas tirgus attīstību patērētāju labā saskaņā ar enerģētikas savienības mērķiem.

2018. gada 24. maijā Komisija pieņēma lēmumu⁶⁸, ar ko tika likvidēti *Gazprom* radītie šķēršļi, kas kavēja brīvu gāzes plūsmu Centrāleiropā un Austrumeiropā, un *Gazprom* noteikti vairāki pienākumi attiecībā uz tā turpmāko darbību.

Lēmums *Gazprom* lietā: brīvas gāzes plūsmas nodrošināšana par konkurētspējīgām cenām

Vairākās Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs *Gazprom* ir galvenais gāzes piegādātājs. Komisija 2015. gada aprīlī pauda bažas par to, ka *Gazprom*, iespējams, pārkāpj ES pretmonopola noteikumus, īstenojot vispārēju stratēģiju gāzes tirgu sadalīšanai pa šādu astoņu dalībvalstu robežām: Bulgārija, Čehijas Republika, Igaunija, Latvija, Lietuva, Polija, Slovākija un Ungārija. Šī stratēģija sniedza *Gazprom* iespēju noteikt augstākas gāzes cenas piecās no minētajām dalībvalstīm (Bulgārijā, Igaunijā, Latvijā, Lietuvā un Polijā).

Lai kļiedētu Komisijas bažas par konkurenci, *Gazprom* ir jāizpilda vairākas saistības, kuru mērķis ir nodrošināt brīvu gāzes plūsmu par konkurētspējīgām cenām visā Centrāleiropā un Austrumeiropā.

⁶⁷ Sk. https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_lv.

⁶⁸ Lieta AT. 39816 – *Augšupējais gāzes piegādes tirgus Centrāleiropā un Austrumeiropā*, Komisijas 2018. gada 24. maija lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=1_39816.

Minētās saistības *Gazprom* būs piemērojamas astoņus gadus. Tās atspoguļo ieinteresēto personu komentārus, kas saņemti tirgus pārbaudē, kuru Komisija sāka 2017. gada martā.

Konkrētāk, *Gazprom* pienākumus var iedalīt četrās kategorijās. Pirmkārt, *Gazprom* klientiem vairs nav liegts veikt iepirktais gāzes tālāpārdošanu pāri robežām. Otrkārt, tiem ir elastīgākas iespējas izvēlēties, kur *Gazprom* jāpiegādā to gāze (dažas Centrāleiropas un Austrumeiropas daļas, proti, Baltijas valstis un Bulgārija, joprojām ir izolētas no citām dalībvalstīm starpsavienotāju trūkuma dēļ). Treškārt, klientiem tiek nodrošināts efektīvs rīks, kas ļauj pārliecināties, ka to gāzes cena atspoguļo cenu līmeni, kāds tas ir Rietumeiropas gāzes tirgos, jo īpaši likvidos gāzes mezglos. Ceturtkārt, *Gazprom* nevar izmantot nekādas priekšrocības attiecībā uz gāzes infrastruktūru.

Šie pienākumi kopumā kļūdē Komisijas bažas par konkurenci un ļauj sasniegt tās mērķi, proti, nodrošināt brīvu gāzes plūsmu Centrāleiropā un Austrumeiropā par konkurētspējīgām cenām. Komisija nolēma padarīt minētos pienākumus par juridiski saistošiem ("saistības") *Gazprom*, kas nozīmē, ka gadījumā, ja uzņēmums pārkāpj kādu no šiem pienākumiem, Komisija var piemērot naudas sodu maksimāli 10 % apmērā no *Gazprom* vispasaules apgrozījuma.

2018. gada 21. jūnijā Komisija sāka oficiālu izmeklēšanu⁶⁹, lai novērtētu, vai piegādes līgumi starp *Qatar Petroleum* uzņēmumiem, kas eksportē sašķidrinātu dabasgāzi (*LNG*), un Eiropas importētājiem ir kavējuši brīvu gāzes plūsmu Eiropas Ekonomikas zonā, pārkāpjot ES pretmonopola noteikumus. *Qatar Petroleum* ir lielākais *LNG* eksportētājs visā pasaulē un Eiropā, kura piegādes veido aptuveni 40 % no kopējā *LNG* importa ES, bet dažās dalībvalstīs – ievērojami vairāk. Komisija turpinās izmeklēt, vai *Qatar Petroleum* ilgtermiņa līgumos (ko parasti noslēdz uz 20 vai 25 gadiem) par *LNG* piegādi EEZ ir ietverti teritoriāli ierobežojumi, kas sadrumstalo ES iekšējo gāzes tirgu.

2018. gada 7. decembrī Komisija pieņēma lēmumu, ar kuru par juridiski saistošām noteica Vācijas tīklu operatora *TenneT* piedāvātās saistības⁷⁰ būtiski palielināt elektroenerģijas pārrobežu plūsmas starp Dāniju un Vāciju. *TenneT* nodrošinās, ka vienmēr ir pieejama noteikta garantēta jauda, tādējādi sniedzot iespēju lielākam elektroenerģijas ražotāju skaitam piekļūt Vācijas vairumtirdzniecības tirgum. Tas visnotaļ atbilst Komisijas iecerei palielināt Eiropas enerģētikas tirgus konkurētspēju un integrāciju un veicināt Savienības pāreju uz videi nekaitīgākiem atjaunojamajiem energoresursiem klientu labā.

2018. gada 17. decembrī Komisija piemēroja naudas sodu⁷¹ *Bulgarian Energy Holding (BEH)*, tā gāzes piegādes meitasuzņēmumam *Bulgargaz* un gāzes infrastruktūras meitasuzņēmumam *Bulgartransgaz (BEH grupa)* 77 miljonu EUR apmērā par to, ka tie bloķēja konkurentu piekļuvi gāzes pamatinfrastrukturai Bulgārijā, pārkāpjot ES pretmonopola noteikumus.

Turklāt Komisija turpina izmeklēšanu attiecībā uz Rumānijas pārvades sistēmas operatoru *Transgaz*⁷² par iespējamajiem gāzes eksporta ierobežojumiem.

⁶⁹ Lieta AT.40416 – *LNG piegāde Eiropai*,

http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40416.

⁷⁰ Lieta AT.40461 – *DK/DE Interconnector*, Komisijas 2018. gada 7. decembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40461.

⁷¹ Lieta AT.39849 – "*BEH*" gāze, Komisijas 2018. gada 17. decembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_39849.

⁷² Lieta AT.40335 – Rumānijas gāzes starpsavienotāji, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40335.

5. Konkurences aizsardzība vienotajā tirgū

Veiksmīgi pasaules mēroga uzņēmumi bieži ir rezultāts organiskai izaugsmei konkurencei atvērtos vietējos tirgos, patiecoties šo uzņēmumu darbūmdarbības kompetencei un novatorismam. Tomēr dažos gadījumos uzņēmumi var secināt, ka apvienošanās var tiem palīdzēt kļūt tik lieliem un stipriem, cik nepieciešams, lai varētu efektīvāk konkurēt gan Eiropā, gan ārpus tās. No apvienošanās tie sagaida, ka tā ļaus apvienot savstarpēji papildinošas darbības, radīs apjomradītus ietaupījumus vai atvieglos ieiešanu jaunos produktu vai ģeogrāfiskajos tirgos. Šie ieguvumi realizēšanās gadījumā var radīt labumu arī uzņēmumu klientiem. ES uzņēmumu apvienošanās kontrole ļauj uzņēmumiem augt, iegādājoties citus uzņēmumus, bet vienlaikus saglabājot izvēles iespējas, kvalitāti, inovāciju un konkurētspējīgas cenas ES iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

Galvenie apvienošanās darījumi agroķīmiskās rūpniecības nozarē

Sēklas un pesticīdi ir ļoti svarīgi lauksaimniekiem un galu galā arī patērētājiem. Komisija gādā par efektīvu konkurenci šajā nozarē, lai lauksaimnieki varētu piekļūt inovatīviem, kvalitatīvākiem produktiem par konkurētspējīgām cenām. Novērtējot nesenās apvienošanās, kas šajā koncentrētajā tirgū bija ierosinātas starp *Dow* un *DuPont*⁷³ un starp *Syngenta* un *ChemChina*⁷⁴, Komisija izvērtēja ietekmi uz visiem konkurences aspektiem, tostarp lauksaimnieku izmaksām un inovāciju. Abi ierosinātie darījumi tika apstiprināti pēc to padziļinātas izskatīšanas.

2018. gada 21. martā Komisija atbilstoši ES Apvienošanās regulai pēc padziļinātas izskatīšanas nosacīti apstiprināja *Bayer* plānus iegādāties *Monsanto*⁷⁵. Apvienošanās tika apstiprināta ar nosacījumu, ka tiks īstenoti apjomīgi korektīvie pasākumi – atsavinātas darbūmdarbības daļas vairāk nekā 6 miljardu EUR vērtībā, tādējādi novēršot pušu darbību pārklāšanos sēklu, pesticīdu un digitālās lauksaimniecības jomās.

Nosacīta *Bayer* un *Monsanto* apvienošanās apstiprināšana – konkurences un inovācijas saglabāšana agroķīmisko produktu tirgū

Gan *Bayer* (Vācija), gan *Monsanto* (Amerikas Savienotās Valstis) ir nozīmīgi tirgus dalībnieki sēklu un pesticīdu rūpniecībā. *Monsanto* ir pasaulē lielākais sēklu piegādātājs, kas lielāko daļu produkcijas pārdod ASV un Latīņamerikā (Eiropā tiek pārdoti mazāk nekā 10 % no tā produkcijas). *Bayer* ir otrs pasaulē lielākais pesticīdu piegādātājs, kurš Eiropā pārdod aptuveni 30 % savas produkcijas. Tas ir arī pasaules mērogā nozīmīgs vairāku kultūru sēklu piegādātājs.

Padziļinātajā izmeklēšanā Komisija novērtēja vairāk nekā 2000 dažādu produktu tirgu un izskatīja vairāk nekā 2,7 miljonus iekšējo dokumentu. Tirgus izmeklēšanā tika konstatētas ar konkurenci saistītas bažas pesticīdu, sēklu un agronomisko pazīmju, kā arī digitālās lauksaimniecības jomā.

Lai novērstu konstatētās bažas par konkurenci, Komisijas 2018. gada 21. marta lēmumā *Bayer* konkrēti tika prasīts piemērotam pircējam pārdot tā darbūmdarbības daļas un aktīvus (tostarp pētniecības un izstrādes jomā) 6 miljardu EUR vērtībā. Komisija secināja, ka šie atsavināšanas darījumi piemērotam konkurentam sniegtu iespēju ilgtspējīgi aizstāt *Bayer* radīto konkurences spiedienu attiecīgajos tirgos un turpināt inovācijas procesu visu Eiropas iedzīvotāju, patērētāju un lauksaimnieku, kā arī vides interesēs.

⁷³ Lieta M.7932 – *Dow/DuPont*, Komisijas 2017. gada 27. marta lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7932.

⁷⁴ Lieta M.7962 – *ChemChina/Syngenta*, Komisijas 2017. gada 5. aprīļa lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_7962.

⁷⁵ Lieta M.8084 – *Bayer/Monsanto*, Komisijas 2018. gada 21. marta lēmums, pieejams http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8084.

Komisija 2018. gada 30. aprīlī saskaņā ar ES Apvienošanās regulu nosacīti apstiprināja *Bayer Crop Science* darbījumdarbības daļu iegādi, ko veica *BASF*⁷⁶ un kas bija paredzēta *Bayer* un *Monsanto* apvienošanās darījuma atsavināšanas saistībās.

Komisijas lēmums par *Bayer* un *Monsanto* apvienošanos nodrošina ne tikai to, ka pasaules mēroga tirgus dalībnieku skaits, kuri aktīvi konkurē šajos koncentrētajos tirgos, paliek nemainīgs, bet arī to, ka turpināsies efektīva konkurence un inovācija sēkļu un agronomisko pazīmju, pesticīdu un digitālās lauksaimniecības tirgos un ka lauksaimniekiem, tāpat kā iepriekš, būs plašas iespējas izvēlēties sēkļu un pesticīdu piegādātājus šajos tirgos.

Apvienošanās rezultātā tika izveidots pasaulē lielākais sēkļu un pesticīdu uzņēmums.

Nemot vērā *Bayer* un *Monsanto* darbību starptautisko mērogu, Komisija šajā lietā cieši sadarbojās ar vairākām konkurences iestādēm, galvenokārt Amerikas Savienoto Valstu Tieslietu departamentu un Austrālijas, Brazīlijas, Dienvidāfrikas, Indijas, Kanādas un Ķīnas pretmonopola iestādēm.

Attiecībā uz sēklām un pesticīdiem pastāv būtiskas bažas, kas skar ne tikai konkurences politiku, bet cita starpā arī patērētāju tiesību aizsardzību, pārtikas nekaitīgumu un visaugstāko vides un klimata standartu nodrošināšanu. Pastāvošie valstu un Eiropas regulatīvie standarti šajos jautājumos pēc minētajiem apvienošanās darījumiem būs tikpat stingri kā iepriekš un joprojām būs piemērojami.

Efektīvas konkurences saglabāšana Eiropas tērauda tirgos

Tērauds ir svarīga izejviela daudzām Eiropas rūpniecības nozarēm un produktiem, un Eiropas tērauda rūpniecībā ir nodarbināti aptuveni 360 000 cilvēku, kuri strādā vairāk nekā 500 ražotnēs 23 dalībvalstīs.

Pēc padziļinātas pārbaudes Komisija 2018. gada 7. maijā apstiprināja *Ilva* iegādi, ko īsteno *ArcelorMittal*⁷⁷ – Eiropā un pasaulē lielākais oglekļa tērauda plakano izstrādājumu ražotājs. Komisija lēmumu pieņēma ar nosacījumu, ka tiks īstenoti apjomīgi korektīvie pasākumi – atsavinātas darbījumdarbības daļas, lai tādējādi saglabātu efektīvu konkurenci Eiropas tērauda ražojumu tirgos patērētāju un uzņēmumu labā.

Komisijas nosacītais apstiprinājums *Ilva* iegādei, ko īsteno *ArcelorMittal*

ArcelorMittal, kura galvenā mītne atrodas Luksemburgā, kontrolē plašu ražošanas tīklu visā Eiropas Ekonomikas zonā, savukārt *Ilva* pieder apjomīgi ražošanas aktīvi Itālijā, tostarp tērauda ražotne Taranto, kas ir Eiropā lielākā vienuviet izvietotā oglekļa tērauda plakano izstrādājumu ražotne. *ArcelorMittal* iegādājoties *Ilva*, ir izveidots Eiropā lielākais tērauda ražotāju uzņēmums.

Padziļinātajā izmeklēšanā Komisija izskatīja vairāk nekā 800 000 iekšējo dokumentu un ņēma vērā atgriezenisko saiti, kas saņemta no vairāk nekā 200 klientiem, kuri darbojas dažādās nozarēs, piemēram, būvniecības, autobūves, sadzīves tehnikas ražošanas un cauruļu ražošanas nozarēs. Minētie klienti paļaujas uz konkurētspējīgām tērauda cenām, lai varētu konkurēt ar importētajiem ražojumiem gan vienotajā tirgū, gan pasaules tirgos.

Lai kļiedētu Komisijas ar konkurenci saistītās bažas par karsti velmētiem, auksti velmētiem un galvanizētiem oglekļa tērauda plakanajiem izstrādājumiem, *ArcelorMittal* ierosināja pārdot vairākas

⁷⁶ Lieta M.8851 – *BASF / Bayer Divestment Business*, Komisijas 2018. gada 30. aprīļa lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8851.

⁷⁷ Lieta M.8444 – *ArcelorMittal/Ilva*, Komisijas 2018. gada 7. maija lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8444.

Eiropā izvietotas tērauda ražotnes vienam vai vairākiem pircējiem, kas jau ilglaicīgi konkurē ar *ArcelorMittal*.

Komisija secināja, ka ierosinātais darījums pēc korekcijām līdz ar saistību uzņemšanos nodrošina konkurences saglabāšanu Eiropas tērauda tirgos un neizraisa cenu paaugstināšanos, tāpēc tas ir Eiropas apstrādes rūpniecības un patērētāju interesēs. Komisijas lēmums ir pieņemts ar nosacījumu, ka saistības tiks pilnībā izpildītas.

Tādējādi apvienošanās kontrole iet rokrokā ar apņēmīgu ES rīcību nolūkā aizsargāt ES tērauda rūpniecību no negodīgiem tirdzniecības izkropļojumiem, ko rada trešās valstis. Komisija ņem vērā bažas, ko pauž gan Eiropas tērauda rūpniecības nozare, gan arī daudzie Eiropas uzņēmumi, kas izmanto tēraudu kā izejmateriālu. Patlaban ir spēkā dažādi tirdzniecības aizsardzības pasākumi attiecībā uz tērauda un dzelzs ražojumu importu, tostarp no Ķīnas, Krievijas, Indijas un vairākām citām valstīm. Turklāt notiek vairākas ar tirdzniecības aizsardzību saistītas izmeklēšanas attiecībā uz tērauda ražojumiem. Komisija arī piedalās Pasaules forumā par tēraudrūpniecības jaudas pārpalikumu, lai novērstu jaudas pārpalikuma cēloņus tērauda rūpniecībā visā pasaulē un izstrādātu konkrētus politikas risinājumus.

Sagaidāms, ka *Ilva* aktīvu pārdošana *ArcelorMittal* ļaus paātrināt steidzamos vides sakopšanas darbus Taranto reģionā. Šis svarīgais piesārņojuma likvidēšanas darbs būtu jāturpina bez kavēšanās⁷⁸, lai aizsargātu apkaimes iedzīvotāju veselību saskaņā ar vienošanos, kas 2016.–2017. gadā panākta ar Itālijas iestādēm.

Atsevišķā izmeklēšanā, kas veikta saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, Komisija 2017. gada 21. decembrī⁷⁹ secināja, ka divi aizdevumi, ko Itālija 2015. gadā piešķīra *Ilva* atbalstam, ietver nelikumīgu un nesaderīgu valsts atbalstu. Komisija prasīja, lai Itālija atgūst no *Ilva* tam nepamatoti samaksātās summas aptuveni 84 miljonu EUR apmērā.

Komisijas padziļinātā izmeklēšana par Siemens ierosināto Alstom iegādi

Vilcieni un to vadībai izmantotās signalizācijas iekārtas ir ar ārkārtīgu nozīmi transportam Eiropā. Eiropas Komisija 2018. gada 13. jūlijā sāka padziļinātu izmeklēšanu⁸⁰, lai saskaņā ar ES Apvienošanās regulu novērtētu *Siemens* ierosināto *Alstom* iegādi.

Siemens (Vācija) un *Alstom* (Francija) ir pasaulē vadošie dzelzceļa transporta uzņēmumi, un ierosinātā darījuma rezultātā tiktu apvienoti divi lielākie ritošā sastāva un signalizācijas risinājumu piegādātāji EEZ – lielākie gan apvienoto darbību apjoma ziņā, gan arī to ģeogrāfiskās klātbūtnes ziņā.

Komisijai bija bažas, ka varētu samazināties konkurence tirgos, kuros darbotos apvienotais uzņēmums, jo īpaši attiecībā uz vairāku veidu vilcienu (ritošā sastāva) un signalizācijas sistēmu piegādēm dzelzceļa uzņēmumiem. Tā rezultātā varētu paaugstināties cenas, samazināties piegādātāju un novatorisku produktu izvēle, kaitējot vilcienu operatoriem, infrastruktūras pārvaldītājiem un galu galā miljoniem eiropiešu, kuri diendienā izmanto dzelzceļa transportu, lai dotos uz darbu vai atpūsties. Komisija uzskatīja, ka jaunu

⁷⁸ Kopš 2013. gada Komisija īsteno pienākumu neizpildes procedūru pret Itāliju, jo tā nav nodrošinājusi *Ilva* atbilstību ES tiesību aktiem par vides standartiem.

⁷⁹ Lieta SA.38613 – *Atbalsts Ilva*, Komisijas 2017. gada 21. decembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38613.

⁸⁰ Lieta M.8677 – *Siemens/Alstom*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=2_M_8677.

konkurentu, tostarp jo īpaši iespējamo Ķīnas piegādātāju, ienākšana EEZ ritošā sastāva vai signalizācijas risinājumu tirgos tuvākajā nākotnē, visticamāk, nenotiks.

Komisija veica padziļinātu izmeklēšanu par darījuma potenciālajām sekām, lai noskaidrotu, vai tās bažas par konkurenci ir pamatotas. Komisijas skatījumā apvienošanās būtu kaitējusi konkurencei dzelzceļa signalizācijas sistēmu un ātrgaitas vilcienu tirgos. Puses nepiedāvāja pietiekamus korektīvos pasākumus, kas kļiedētu šīs bažas. Līdz ar to Komisija saskaņā ar ES Apvienošanās regulu 2019. gada 6. februārī aizliedza *Siemens* ierosināto *Alstom* iegādi⁸¹.

Konkurētspējīga transporta tirgus veicināšana

Konkurētspējīga un efektīva transporta nozare ir svarīga pienācīgai vienotā tirgus darbībai, ilgtspējīgai izaugsmes stratēģijai un atvērta, pasaules tirgos integrētai ekonomikai.

Arī 2018. gadā turpinājās ievērojamais gaisa satiksmes pieaugums, ko daļēji veicināja aviokompāniju un lidostu intensīvās sadarbības radītie ieguvumi. Efektīvas konkurences saglabāšana šajā nozarē joprojām bija viena no prioritātēm. Attiecībā uz lidostām Komisija pieņēma lēmumu, kurā konstatēja, ka koncesijas pagarināšana par 20 gadiem Atēnu Starptautiskajai lidostai “*Eleftherios Venizelos*” nav valsts atbalsts.⁸² Lēmums tika pieņemts tikai pēc tam, kad sākotnējā koncesijas maksa 484 miljonu EUR apmērā, kas balstījās uz finansiāliem un ar darījumdarbību saistītiem kritērijiem, kuri neatbilda tirgus nosacījumiem, tika palielināta līdz 1115 miljoniem EUR. Ņemot vērā šo maksas palielinājumu, Komisija konstatēja, ka pagarinātā koncesija neietver valsts atbalstu, jo *Athens International Airport S.A.* maksās pienācīgu maksu atbilstoši tirgus nosacījumiem, lai turpinātu Atēnu Starptautiskās lidostas “*Eleftherios Venizelos*” ekspluatāciju.

2018. gada novembrī Komisija saskaņā ar LESD 101. pantu sāka procedūru pret *Amadeus*⁸³ un *Sabre*⁸⁴, pasaulē vadošajiem datorizētu rezervācijas sistēmu piegādātājiem. Izmeklēšana ir vērsta uz iespējamiem konkurences ierobežojumiem aviokompāniju biļešu izplatīšanas pakalpojumu tirgū. Komisijai ir bažas, ka šādi ierobežojumi var radīt šķēršļus inovācijai un paaugstināt biļešu izplatīšanas izmaksas, galu galā paaugstinot arī biļešu cenas ceļotājiem.

Attiecībā uz aviokompāniju nozari Komisijas lēmumi par apvienošanās, kas pieņemti saistībā ar *Air Berlin* bankrotu, sniedza iespēju spēcīgiem konkurentiem laicīgi iegādāties *Air Berlin* aktīvus, un tas ne tikai saglabās, bet pat uzlabos konkurenci dažādās lidostās Vācijā un Austrijā par labu daudziem Eiropas pasažieriem, kuri izmanto minētas lidostas⁸⁵. Lai novērstu nepamatotus konkurences izkropļojumus, ko izraisa valsts atbalsta piešķiršana ekonomiskās grūtībās nonākušām aviokompānijām, Komisija arī sāka oficiālu izmeklēšanu par 900 miljonu EUR pagaidu aizdevumu, ko Itālijas valsts 2017. gada gaitā piešķīra *Alitalia*⁸⁶.

6. Finanšu sektora noturīguma palielināšana banku savienības kontekstā

Finanšu sektora vispārējās stabilizācijas un banku savienības tiesiskā regulējuma pakāpeniskās īstenošanas rezultātā publiskais budžets tiek izmantots mazāk, līdz ar to ir

⁸¹ Sk. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-19-881_en.htm.

⁸² Sk. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6785_en.htm.

⁸³ Lieta AT.40617 – *Aviokompāniju biļešu izplatīšana (Amadeus)*, pieejama vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40617.

⁸⁴ Lieta AT.40618 – *Aviokompāniju biļešu izplatīšana (Sabre)*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=1_40618.

⁸⁵ Sk. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5244_en.htm, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-5402_en.htm un http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4494_en.htm.

⁸⁶ Sk. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3501_en.htm.

samazinājies jaunu valsts atbalsta gadījumu skaits šajā sektorā. Turklāt Komisija varēja pabeigt vēl 10 banku uzraudzību attiecībā uz saistību izpildes pienākumiem, kas izriet no iepriekšējiem valsts atbalsta lēmumiem, kā arī slēgt vairākas senākas lietas.

Attiecībā uz Vāciju Komisija 2018. gadā apstiprināja *HSH Nordbank* privatizāciju bez atbalsta atklātā konkursa procedūrā, kuras rezultātā banka tika pārdota par pozitīvu cenu, ietverot pārstrukturēšanu, lai atjaunotu bankas dzīvotspēju ilgtermiņā⁸⁷. Slovēnijas valsts atbilstoši pārskatīto saistību kopumam, ko Komisija apstiprināja 2018. gadā, pārdeva 65 % savu kapitāldaļu uzņēmumā *NLB Group*⁸⁸. Šī pārdošana bija Komisijas veiktā dzīvotspējas novērtējuma būtisks elements 2013. gada lēmumā par valsts atbalstu *NLB*. Komisija turpina uzraudzīt, kā Slovēnija izpilda atlikušās saistības.

Lai gan ES banku sektora noturīgums ir uzlabojies, dažās finanšu sektora daļās joprojām pastāv sen neatrisinātas problēmas, kas datējamās ar laiku pirms banku savienības regulējuma, proti, dažās dalībvalstīs joprojām ir augsts ieņēmumus nenesošo aizdevumu īpatsvars. Komisijas īstenotajai finanšu sektorā piešķirtā valsts atbalsta kontrolei joprojām ir svarīga nozīme šo jautājumu risināšanā.

Komisija 2018. gadā apstiprināja likvidācijas atbalstu Kipras otras lielākās bankas – Kipras Kooperatīvās bankas – pārdošanai un atlikušā tiesībsubjekta likvidācijai⁸⁹. Tādējādi bankai, kas iepriekš jau divreiz bija saņēmusi valsts atbalstu, tika radīta iespēja pienācīgā kārtībā aiziet no tirgus, kā arī Kipras banku sistēmā varēja atbrīvoties no gandrīz 30 % ieņēmumus nenesošo aizdevumu. Attiecībā uz Kipru Komisija arī apstiprināja *ESTIA* shēmu to privāto mājāsaimniecību un mikrouzņēmumu atbalstam, kuriem radušās grūtības atmaksāt hipotekāros kredītus un kuri riskē zaudēt savu galveno mītnes vietu⁹⁰.

Itālijā valsts garantiju shēma ieņēmumus nenesošo aizdevumu vērtspapīrošanas veicināšanai (*GACS*), kas sākotnēji apstiprināta 2016. gada februārī, vēlāk tika pagarināta līdz 2019. gada marta sākumam⁹¹. Saskaņā ar minēto shēmu Itālijas bankas arī turpmāk varēs finansēt atbrīvošanos no atlasītajiem ieņēmumus nenesošajiem aizdevumiem, izmantojot valsts garantiju, ko piešķir ar tirgus nosacījumiem. *GACS* shēma ir ievērojami palīdzējusi Itālijas banku sistēmai atbrīvoties no ieņēmumus nenesošajiem aizdevumiem – 17 dažādi *GACS* atbalstīti darījumi, kuros atbrīvojās no ieņēmumus nenesošajiem aizdevumiem, laikposmā no shēmas stāšanās spēkā līdz 2018. gada novembra vidum veidoja aptuveni 60 % no slikto kredītu kopējā neto samazinājuma Itālijā šajā laikposmā (ieņēmumus nenesošie bruto aizdevumi aptuveni 51 miljarda EUR vērtībā).

7. Vienlīdzīgu konkurences apstākļu nodrošināšana nodokļu jomā

Uzticēšanās ES vienotajam tirgum ir atkarīga no tā, vai uzņēmumiem tiek radīti vienlīdzīgi konkurences apstākļi un vai tie var savstarpēji konkurēt pēc spējām, arī nodokļu jomā. Piemēram, dalībvalsts nevar piešķirt starptautiskām uzņēmumu grupām tādus nodokļu

⁸⁷ Lieta SA.52288 – *Vācija*, Komisijas 2018. gada 26. novembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_52288.

⁸⁸ Lieta SA.33229 – *Slovēnija*, Komisijas 2018. gada 10. augusta lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_33229.

⁸⁹ Lieta SA.35334 – *Kipra*, Komisijas 2018. gada 19. jūnija un 2018. gada 28. augusta lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_35334.

⁹⁰ Lieta SA.49554 – *Kipra*, Komisijas 2018. gada 3. decembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/276985/276985_2032224_96_2.pdf.

⁹¹ Lieta SA.51026(2018/N) – *Itālija*, Komisijas 2018. gada 31. augusta lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_51026.

atvieglojumus, kādi nav pieejami citiem uzņēmumiem (bieži – vietējiem uzņēmumiem), jo tas būtiski izkropļotu konkurenci.

Komisija turpina cīņu pret selektīviem nodokļu atvieglojumiem

Komisija 2018. gada 20. jūnijā secināja, ka nodokļu režīms, ko Luksemburga piemēroja gāzes un elektroenerģijas piegādātājam *Engie*⁹², bija nelikumīgs no ES valsts atbalsta procedūru viedokļa un nesaderīgs ar ES valsts atbalsta noteikumiem. Luksemburgai tika pieprasīts no *Engie* atgūt vairāk nekā 120 miljonus EUR.

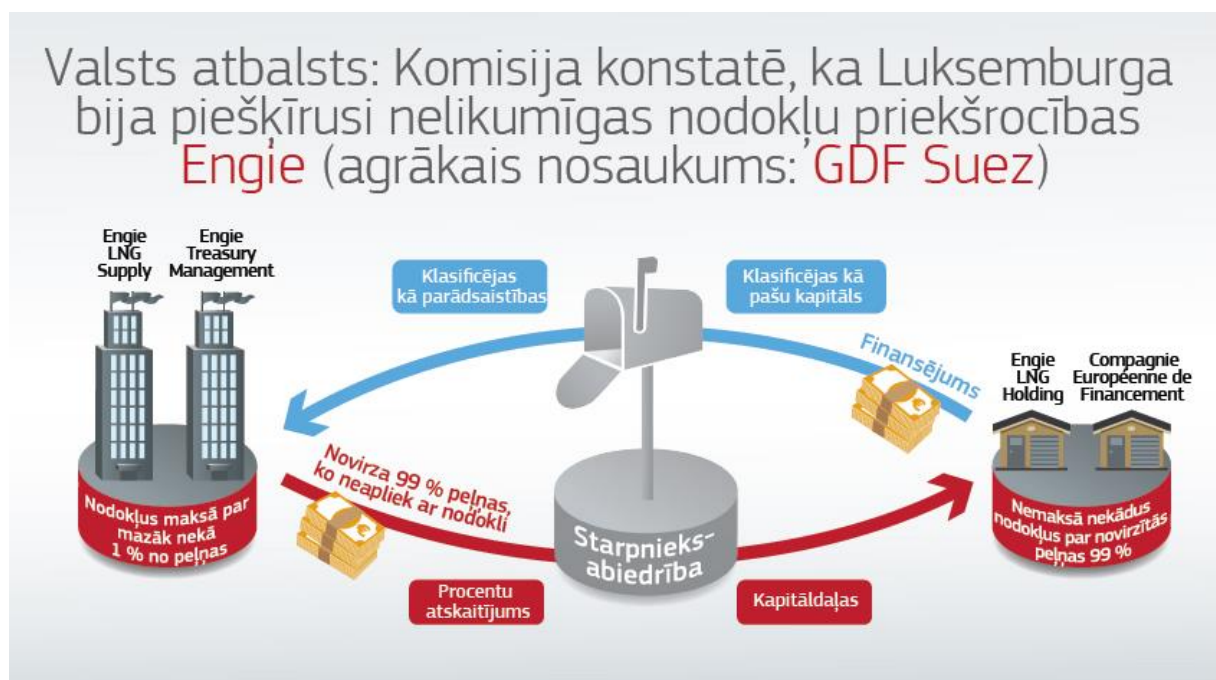
Selektīvu nodokļu atvieglojumu izbeigšana – *Engie* lēmums

Pēc padziļinātas izmeklēšanas, kas tika sākta 2016. gada septembrī, Komisija secināja, ka divi Luksemburgas pieņemtu nodokļu nolēmumu kopumi ir mākslīgi samazinājuši *Engie* nodokļu slogu Luksemburgā aptuveni 10 gadu garumā, bez jebkāda likumīga pamatojuma.

Attiecīgi 2008. un 2010. gadā *Engie* ieviesa divas sarežģītas grupas iekšējās finansēšanas struktūras diviem *Engie* grupas uzņēmumiem Luksemburgā, proti, *Engie LNG Supply* un *Engie Treasury Management*. Tās ietvēra trijstūra darījumu attiecīgi starp *Engie LNG Supply* un *Engie Treasury Management* un diviem citiem *Engie* grupas uzņēmumiem Luksemburgā.

Komisijas izmeklēšanā tika konstatēts, ka Luksemburgas pieņemtajos nodokļu nolēmumos bija nekonsekventa pieeja, proti, viens un tas pats darījums bija atzīts gan par parādu, gan par pašu kapitālu, kas neatbilda ekonomiskajai realitātei, jo mākslīgi samazināja uzņēmuma nodokļu slogu. Rezultātā *Engie* aptuveni 10 gadu garumā par zināmu peļņas daļu Luksemburgā faktiski maksāja uzņēmuma peļņas nodokli 0,3 % apmērā.

Pamatojoties uz to, Komisija secināja, ka ar nodokļu nolēmumiem *Engie* tika piešķirta selektīva ekonomiska priekšrocība. Konkrētāk, nolēmumi sniedza *Engie* iespēju izvairīties no jebkāda nodokļa maksāšanas par 99 % peļņas, ko *Engie LNG Supply* un *Engie Treasury Management* guva Luksemburgā. Luksemburgai tika pieprasīts atgūt no *Engie* nesamaksātos nodokļus vairāk nekā 120 miljonu EUR apmērā.

⁹² Lieta SA.44888 – Atbalsts uzņēmumam “Engie”, Komisijas 2018. gada 20. jūnija lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44888.

Komisija atzinīgi novērtēja likumdošanas pasākumus, ko Luksemburgas valdība bija veikusi, lai grozītu savu nodokļu kodeksu un panāktu attiecīgo noteikumu atbilstību ESAO Nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas projektam⁹³. Tika grozīti arī Luksemburgas tiesību akti par uzņēmumu ienākuma nodokli, lai nepieļautu, ka ar nodokli netiek aplikta peļņa, kas tiek gūta saistībā ar aizdevumu konvertēšanu akcijās. Tomēr minētais grozījums neattiecas uz tādiem trijstūra darījumiem, kādus īstenoja *Engie*.

ES valsts atbalsta noteikumi liedz dalībvalstīm piešķirt negodīgus nodokļu atvieglojumus tikai atsevišķiem uzņēmumiem. Dalībvalstis nevar diskriminēt uzņēmumus, kas atrodas vienādā juridiskajā un faktiskajā situācijā, ņemot vērā to pašu valsts tiesību aktu mērķi. Šāda diskriminācija kropļo konkurenci un saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem ir nelikumīga. Turklāt valsts atbalsta noteikumi paredz, ka nelikumīgs un nesaderīgs valsts atbalsts ir jāatgūst, lai likvidētu atbalsta radīto konkurences izkropļojumu. Valsts atbalsta noteikumi neparedz naudas sodus, un atbalsta atgūšanas nolūks nav sodīt attiecīgo uzņēmumu, bet gan vienkārši atjaunot vienlīdzīgu attieksmi pret citiem uzņēmumiem.

Komisija 2018. gada 19. septembrī konstatēja, ka nodokļu nepiemērošana noteiktai *McDonald's* peļņai Luksemburgā⁹⁴ nebija nelikumīgs valsts atbalsts. Šis režīms, kas bija atbilstīgs valsts tiesību aktiem nodokļu jomā un Luksemburgas un Amerikas Savienoto Valstu Līgumam par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu, neradīja selektīvu priekšrocību *McDonald's*, bet gan bija Luksemburgas un Amerikas Savienoto Valstu nodokļu jomas tiesību aktu neatbilstības sekas. Tāpēc Komisija secināja, ka Luksemburga nebija pārkāpusi ES valsts atbalsta noteikumus.

Ieviešot minētās izmaiņas nodokļu kodeksā, lai panāktu nodokļu jomas tiesību aktu atbilstību ESAO Nodokļu bāzes samazināšanas un peļņas novirzīšanas projektam, Luksemburga arī nostiprināja nodokļu kodeksā paredzētos kritērijus, pēc kuriem nosaka pastāvīgo darījumdarbības vietu. Saskaņā ar jaunajiem noteikumiem, kas stājās spēkā 2019. gada 1. janvārī, Luksemburga, ievērojot konkrētus nosacījumus, var pieprasīt, lai uzņēmumi, kas apgalvo, ka tiem ir fiskālā klātbūtne citā valstī, iesniedz apliecinājumu par to, ka tiem patiešām piemēro nodokļus attiecīgajā citā valstī.

2018. gada 19. decembrī Komisija secināja, ka Gibraltārs⁹⁵ no 2011. gada līdz 2013. gadam piešķīra nelikumīgus nodokļu atvieglojumus starptautiskiem uzņēmumiem, piemērojot tiem nodokļu atbrīvojuma režīmu par procentiem un autoratlīdzībām, kā arī piecus atsevišķus nodokļu nolēmumus, kas paredzēja selektīvus nodokļu atvieglojumus par konkrētiem ienākumiem, kurus guva Nīderlandes komandītsabiedrības. Saņēmējiem jāatmaksā Gibraltāram nesamaksātie nodokļi aptuveni 100 miljonu EUR apmērā.

Komisijas izmeklēšanas laikā Gibraltārs grozīja savus nodokļu noteikumus, lai uzlabotu savu nodokļu nolēmumu procedūru, nostiprinātu transfertcenu noteikšanas noteikumus, veicinātu nodokļu maksātāju pienākumu izpildi (piemēram, gada deklarāciju iesniegšanu, jēgpilnas informācijas sniegšanu nolēmumu pieteikumos) un uzlabotu pārredzamību attiecībā uz to, kā tas īsteno savu teritoriālo nodokļu sistēmu. Komisija atzinīgi novērtēja šos uzlabotos noteikumus, kas stājās spēkā 2018. gada oktobrī.

⁹³ Sk. <http://www.oecd.org/tax/beps/>.

⁹⁴ Lieta SA.38945 – *Iespējamais atbalsts uzņēmumam "McDonald's" Luksemburgā*, Komisijas 2018. gada 19. septembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_38945.

⁹⁵ Lieta SA.34914 – *Apvienotā Karaliste – Gibraltāra uzņēmumu ienākuma nodokļa režīms (ITA 2010)*, Komisijas 2018. gada 19. decembra lēmums, pieejams vietnē http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseef/case_details.cfm?proc_code=3_SA_34914.

Komisija turpina izmeklēšanas par nodokļu nolēmumiem, ko Nīderlande pieņēma par labu *Inter IKEA*⁹⁶, un nodokļu shēmu, ko piemēroja starptautiskiem uzņēmumiem Apvienotajā Karalistē⁹⁷.

Komisijas izmeklēšanas par individuāliem nodokļu nolēmumiem dalībvalstīs apliecina savu efektivitāti

Nodokļu nolēmumi kā tādi nav uzskatāmi par problēmu saskaņā ar ES valsts atbalsta noteikumiem, ja tie vienkārši apstiprina, ka nodokļu režīms starp vienas grupas uzņēmumiem atbilst attiecīgajiem tiesību aktiem nodokļu jomā. Tomēr nodokļu nolēmumi, kas piešķir selektīvu nodokļa atvieglojumu konkrētiem uzņēmumiem, var izkropļot konkurenci ES vienotajā tirgū, pārkāpjot ES valsts atbalsta noteikumus.

Dalībvalstis ir labi pastrādājušas to Komisijas lēmumu īstenošanā, kurus tā pieņēma iepriekšējā gadā un kuros prasīts atgūt nesamaksātos nodokļus, tādējādi *de facto* novēršot uzņēmumiem iespēju turpināt gūt labumu no nelikumīgām priekšrocībām. Luksemburga 2018. gada maijā pabeidza vairāk nekā 260 miljonu EUR un procentu summas 21 miljona EUR apmērā atgūšanu no *Amazon*. 2018. gada oktobrī Luksemburga atguva arī vairāk nekā 120 miljonus EUR un procentu summu 1 miljona EUR apmērā no *Engie*. Tajā pašā mēnesī Īrija no *Apple* atguva pilnu nelikumīgā un nesaderīgā atbalsta summu, t. i., 13,1 miljardu EUR un procentus aptuveni 1,2 miljardu EUR apmērā. Visās minētajās lietās līdz brīdim, kad ES tiesās tiks izspriesta Komisijas lēmuma pārsūdzība, nauda tiek turēta darījumu kontā.

8. Spēku apvienošana konkurences kultūras veicināšanā pasaules mērogā

Tā kā pasaules tirgi turpina integrēties un aizvien vairāk uzņēmumu paļaujas uz globālām vērtības veidošanas ķēdēm, konkurences iestādēm vairāk nekā jebkad agrāk ir jāpalielina sava sadarbība un jāvienojas par kopējiem standartiem un procedūrām. Efektīva konkurences noteikumu izpilde arvien vairāk ir atkarīga no sadarbības ar citām izpildiestādēm. Ja kāda uzņēmuma darījumdarbības prakse kaitē konkurencei dažādās valstīs un kontinentos, taisnīgus un vienlīdzīgus tirgus apstākļus var atjaunot vienīgi tad, ja izpildiestādes darbojas kā komanda.

Komisija ir bijusi starptautiskās sadarbības priekšgalā konkurences jomā gan daudzpusējā, gan divpusējā līmenī. Jau 2001. gadā Komisija bija viena no Starptautiskā konkurences tīkla (SKT) – kurā patlaban ir vairāk nekā 130 dalībnieku – dibinātājām. Komisija arī aktīvi piedalās visos starptautiskajos forumos, kas veltīti konkurences tematikai, tostarp ESAO, UNCTAD, PTO un Pasaules Bankas darbības ietvaros⁹⁸.

Divpusējā līmenī Komisija tiecas veicināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus starptautiskā mērogā, iekļaujot konkurences un valsts atbalsta noteikumus savos brīvās tirdzniecības un asociācijas nolīgumos. 2018. gadā Komisija turpināja sarunas ar Andoru, Azerbaidžānu, Čīli, Indonēziju, Meksiku, Mercosur, Monako, Sanmarīno un Tunisiju un sāka sarunas ar Austrāliju, Jaunzēlandi, Kirgizstānu un Uzbekistānu. Eiropas Savienības un Šveices sarunu vedēji 2018. gada beigās vienojās par iestāžu pamatnolīguma tekstu, kurā ietverti arī valsts atbalsta noteikumi. Turklāt Komisija iesaistās dažādos sadarbības pasākumos kopā ar

⁹⁶ Lieta SA.46470 – *Iespējamais atbalsts IKEA – Nīderlande*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=3_SA_46470.

⁹⁷ Lieta SA.44896 – *Iespējama valsts atbalsta shēma attiecībā uz Apvienotās Karalistes paredzēto atbrīvojumu grupu finansēšanai*, http://ec.europa.eu/competition/elojade/iseif/case_details.cfm?proc_code=3_SA_44896.

⁹⁸ Plašāku un sīkāku informāciju sk. šim ziņojumam pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta I daļā.

konkurences iestādēm vairākās trešās valstīs, pamatojoties uz nolīgumiem vai saprašanās memorandiem. 2018. gada jūnijā Komisija parakstīja administratīvu nolīgumu ar Meksiku.

Konkurences ĢD 2018. gadā turpināja sadarbību konkurences politikas jomā un lietās, tostarp dialogu par valsts atbalsta kontroli, ar Ķīnas valsts Tirgus regulējuma administrāciju (*SAMR*), kas tika izveidota 2018. gadā, reorganizējot Ķīnas centrālo administrāciju. *SAMR* apvieno Tirdzniecības ministrijas, Valsts attīstības un reformu komisijas (*NDRC*) un Rūpniecības un tirdzniecības ministrijas pretmonopola birojus, kā arī *NDRC* konkurences godīguma izvērtēšanas biroju. Konkurences ģenerāldirektorāts sadarbojās ar *SAMR* piecās uzņēmumu apvienošanās izvērtēšanas lietās un atbildēja uz *SAMR* lūgumu sniegt piezīmes par tās noteikumu projektu, kas aizliedz dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu tirgū. Turklāt tas vairākkārtīgi apmainījās ar informāciju tehniskā līmenī par *SAMR* darbībām saistībā ar tās sistēmu konkurences godīguma izvērtēšanai.

Komisija turpina apņēmīgi veicināt starptautisko konkurences kultūru, kā arī sekmēt vienlīdzīgus konkurences apstākļus globālā līmenī, lai uzņēmumi varētu konkurēt pēc to spējām. 2018. gadā Komisija turpināja centienus uzlabot daudzpusējos noteikumus par subsīdijām, ievērojot ES koncepciju par PTO modernizāciju. Galvenie mērķi ir palielināt pārredzamību, uzlabot noteikumus par kaitējošām subsīdijām un pienācīgi risināt jautājumus, kas saistīti ar valsts uzņēmumiem. Komisija arī turpināja iesaistīties nozares iniciatīvās, lai risinātu subsīdiju jautājumu starptautiskā kontekstā, piemēram, attiecībā uz tēraudu (G20 Pasaules forums par tēraudrūpniecības jaudas pārpalikumu), pusvadītājiem (Reģionālā atbalsta pamatnostādnes pusvadītāju nozarei) un kuģu būvi (ESAO). Visbeidzot, Komisija turpina sadarbību ar ES dalībvalstīm Starptautiskās subsīdiju politikas grupā, lai apmainītos ar viedokļiem un koordinētu iniciatīvas starptautiskās subsīdiju politikas jautājumos daudzpusējā un divpusējā līmenī.

Regulāra un konstruktīva dialoga uzturēšana starp iestādēm

Eiropas Parlaments, Padome un konsultatīvās komitejas ar savu īpašo lomu iepretim Eiropas pilsoņiem un ieinteresētajām personām ir nozīmīgi konkurences politikas dialoga partneri.

Aprīlī komisāre *Vestager* apmainījās viedokļiem ar Parlamenta plenārsesiju par vispārējiem sasniegumiem konkurences politikas jomā. Oktobrī viņa apsprieda konkurences sniegtos ieguvumus Eiropas rūpniecības nozaru konkurētspējas veicināšanā. Novembrī viņa kopā ar Parlamentu atzinīgi novērtēja pieņemto jauno direktīvu, kas valstu konkurences iestādēm dod iespēju efektīvāk izpildīt ES konkurences noteikumus. Komisāre arī piedalījās tematiskās debatēs ar Parlamenta komitejām – Ekonomikas un monetāro komiteju jūnijā un oktobrī un Rūpniecības un pētniecības komiteju jūlijā. Savukārt ģenerāldirektors *Johannes Laitenberger* maijā apmeklēja Ekonomikas un monetārās komitejas speciālo Konkurences darba grupu. Novembrī viņš apmainījās viedokļiem ar Ekonomikas un monetāro komiteju pilnā sastāvā pēc ģenerāldirektora vietnieka *Carles Esteva Mosso* sagatavošanās debatēm, kas notika oktobrī tajā pašā komitejā.

Tāpat kā iepriekšējos gados, Parlaments pieņēma rezolūciju par Komisijas konkurences politikas gada pārskatu. Parlaments iestājas par spēcīgu konkurences politiku, kas saglabā iekšējā tirgus integritāti un iedzīvotājiem tirgū nodrošina samērīgas cenas, izvēli un jauninājumus. Bija patīkami saņemt šo atbalstu Komisijas 2018. gadā veiktajam darbam cīņā pret nelikumīgiem kartēliem un uzņēmumu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un attiecībā uz vienotajā tirgū plānoto apvienošanās darījumu un valsts atbalsta izskatīšanu.

2018. gadā Parlaments iesaistījās arī cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un pret nodokļu apiešanu. Parlaments pauda gandarījumu, ka valsts atbalsta kontrole ir izrādījusi efektīva, apkarojot selektīvu nodokļu atvieglojumu piešķiršanu starptautiskiem uzņēmumiem. 2018. gadā Komisija turpināja būtisku pasākumu īstenošanu šajā jomā⁹⁹ un sistemātiski analizēja pierādījumus par nodokļu nolēmumiem visās dalībvalstīs.

Parlaments mudināja Komisiju arī turpmāk uzņemties svarīgu lomu valsts atbalsta kontrolē finanšu sektorā, lai nodrošinātu, ka atbalsts bankām tiek saglabāts minimālajā nepieciešamajā apmērā un ka tiek veikti atbilstoši pasākumi, lai atjaunotu banku dzīvotspēju un mazinātu konkurences izkropļojumus iekšējā tirgū. Komisija atbalsta Parlamenta mērķi laika gaitā samazināt valsts atbalstu finanšu nozarei. Komisija turpināja skaidrot citām iestādēm savas darbības, ko tā veic šajā jomā.

Aprīlī Parlaments organizēja uzklauššanu par digitālo ekonomiku. Parlaments aicināja Komisiju apkopot idejas par to, kā tiešsaistes sabiedrības kontekstā saglabāt konkurences noteikumu izpildes aktualitāti. Martā komisāre Vestager iecēla trīs īpašos padomdevējus informācijas sagatavošanai par gaidāmajām pārmaiņām digitalizācijas jomā, kas skars tirgus un patērētājus, un to ietekmi uz konkurenci. Šajā sakarā Komisija sāka apspriežu procesu par datu nozīmīgumu, algoritmiem un citiem digitālās ekonomikas aspektiem un aicināja ieinteresētās personas izteikt viedokli. Parlamenta ECON komiteja atzinīgi novērtēja šīs iniciatīvas.

Jūlijā komisāre apmainījās viedokļiem ar Parlamenta deputātiem par to, kā konkurences noteikumu izpilde palīdz uzlabot Eiropas rūpniecības nozaru konkurētspēju. Viņa paskaidroja, ka attiecībā uz ikvienu uzņēmumu, kas vēlas apvienoties, daudzi uzņēmumi Eiropā paļaujas uz to, ka izejmateriāli būs pieejami par godīgām cenām, lai tie varētu augt pasaules tirgos. Komisija turpina izmeklēt lielu rūpniecības uzņēmumu apvienošanās ietekmi uz konkurenci, ievērojot šo uzstādījumu, un pateicās Parlamentam par tā stingro atbalstu.

Tā kā valsts iestādes 85 % lēmumu pieņem, piemērojot ES pretmonopola noteikumus, tika secināts, ka ir noteikti jāpalielina šo iestāžu kā izpildiestāžu efektivitāte. Parlaments un Padome 2018. gada decembrī pieņēma direktīvu, kas nosaka, ka dalībvalstīm ir jānodrošina valsts konkurences iestādēm efektīvas izmeklēšanas pilnvaras un izpildes rīki, lai aizsargātu konkurenci to teritorijā, kā arī jānodrošina tām iespēja piemērot atturošus naudas sodus par konkurencei kaitējošu rīcību un koordinēt to iecietības programmas. Komisija apliecināja Parlamentam, ka tā rūpīgi pārbaudīs, vai dalībvalstis īsteno direktīvu pilnā apjomā un efektīvi. Atbildot uz Parlamenta aicinājumu, Komisija arī norādīja, ka pagaidu pasākumi varētu būt noderīgs rīks konkurences iestādēm, lai nodrošinātu, ka konkurencei netiek nodarīts kaitējums, kamēr notiek izmeklēšana. Lai konkurences iestādes varētu efektīvāk reaģēt uz norisēm strauji mainīgos tirgos, Komisija apņēmas divu gadu laikā no jaunās direktīvas transponēšanas dienas veikt analīzi par to, vai pastāv iespējas vienkāršot pagaidu pasākumu pieņemšanu Eiropas Konkurences tīklā. Komisija piekrita rezultātus darīt zināmus Parlamentam un Padomei.

Komisija atzīst to, ka ir svarīgi, ka Parlaments un Padome piešķir lielu nozīmi efektīvai konkurencei visā pārtikas ķēdē. Ievērojot šo uzstādījumu, Komisija savos nesenajos lēmumos, piemēram, par *Bayer* un *Monsanto* apvienošanās agroķīmiskās rūpniecības nozarē, par ASV reģistrētu ķīmiskās rūpniecības uzņēmumu *Dow* un *DuPont* apvienošanās un par *Syngenta* iegādi, ko veica *ChemChina*, izmantoja pieeju piemērot nosacījumu, ka darījumi tiek atļauti tikai tad, ja tiks veikta būtiska aktīvu atsavināšana. Komisija turpināja veikt izmeklēšanu par

⁹⁹ Sīkāku informāciju sk. šā ziņojuma 2. nodaļā.

AB InBev saistībā ar tā iespējamām ierobežojumiem alus paralēlajam importam Beļģijā. Komisija arī publicēja pētījumu par ražotāju organizācijām un to darbībām olīveļļas, liellopu un teļa gaļas un laukaugu sektoros, kura sagatavošana tika pasūtīta, lai labāk saprastu, ar kādām problēmām saskaras lauksaimnieki, izveidojot ražotāju organizācijas, kas var tiem palīdzēt uzlabot to stāvokli piegādes ķēdē.

Komisāre *Vestager* un konkurences ĢD 2018. gadā arī piedalījās debatēs par Savienības nākamo daudzgadu finanšu shēmu no konkurences politikas viedokļa. Martā komisāre apmeklēja Konkurētspējas padomi, lai, ņemot vērā notiekošās diskusijas par nākamo daudzgadu shēmu, skaidrotu, kā valsts atbalsta noteikumi var sekmēt jaunuzņēmumu un vidēji liela kapitāla uzņēmumu izaugsmi. Parlaments un Padome 2018. gada beigās apstiprināja ierosinātos grozījumus Padomes pilnvarojošajā regulā 2015/1588, lai no pienākuma paziņot atbalstu Komisijai izslēgtu vēl dažas valsts atbalsta kategorijas.

Minētās iestādes arī apsprieda vajadzību turpināt konkurences noteikumu izpildes veicināšanu nākamās daudzgadu finanšu shēmas ietvaros. Decembrī Parlamenta Ekonomikas un monetārā komiteja apstiprināja Vienotā tirgus programmas aspektus, kas attiecas uz konkurenci. Komiteja vienojās, ka Komisijas rīcībā vajadzētu būt stabilām finansēm, ko ieguldīt IT aprīkojumā, lai efektīvi risinātu konkurences lietas, atbalstītu sadarbības tīklus ar valsts un starptautiskām konkurences aģentūrām un uzlabotu komunikāciju nolūkā nodrošināt atbilstību Eiropas konkurences noteikumiem visā ES.

Konkurences ĢD pārstāvji arī apmainījās viedokļiem ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju. Komiteja pauda atbalstu Komisijas darba pamatvirzieniem konkurences noteikumu izpildē. Komiteja arī sniedza pilnīgu atbalstu Padomes pilnvarojošajai regulai valsts atbalsta jomā.

Apvienotās Karalistes paziņojums saskaņā ar LES 50. pantu

Pēc Apvienotās Karalistes paziņojuma saskaņā ar LES 50. pantu Komisija sāka gatavot Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības. Konkurences ģenerāldirektorāts piedalās izstāšanās sagatavošanā attiecībā uz tā portfeli ietvertajiem instrumentiem (apvienošanās, pretmonopols un valsts atbalsts). Cita starpā Konkurences ģenerāldirektorāts sarunās par izstāšanās līgumu atbalstīja Komisijas Darba grupa LES 50. pantā paredzēto sarunu sagatavošanai un risināšanai ar Apvienoto Karalisti.